

Livskraftscentralen

ENHETEN FÖR VATTENTJÄNSTER VID
LIVSKRAFTCENTRALEN I SYDÖSTRA FINLAND

Mätrapport för vattentjänster 2025

Publicerad 16.9.2026

Innehåll

- Du kan navigera i rapportens innehåll genom att klicka på temakartans ikoner.
- Med dubbelpilsikonen kommer du tillbaka till rapportens innehållsförteckning.
- Vid diagrammen hittar du dessutom en pil-ikon som låter dig återvända till den sida där diagrammet behandlades.

Vattentjänsternas kärna

Driftsäkerhet

Egendomsförvaltning

Resurser

Kompetens

Bakgrund

Utveckling av verksamheten

Digitala och tekniska innovationer

Nya samarbets- och organisationsmodeller

Ägarstyrning

Kunskapsbaserad ledning

Sammanfattning

En del av samhället

Hälso- och miljöskydd

Samhällelig uppskattning

Ansvarsfullhet

Energimedvetenhet och resurseffektivitet

Bakgrund

De regionala vattentjänststrategierna har färdigställts före utgången av år 2023. Det är gemensamma strategier för vattentjänstaktörerna, och ansvaret för samordningen låg hos dåvarande NTM-centralen (nuvarande livskraftcentralen). Strategierna med tillhörande åtgärdsplaner har utarbetats i nära samarbete med vattentjänstens intressentgrupper, med beaktande av de rekommendationer och åtgärder som det nationella arbetet med reformen av vattentjänsterna har medfört.

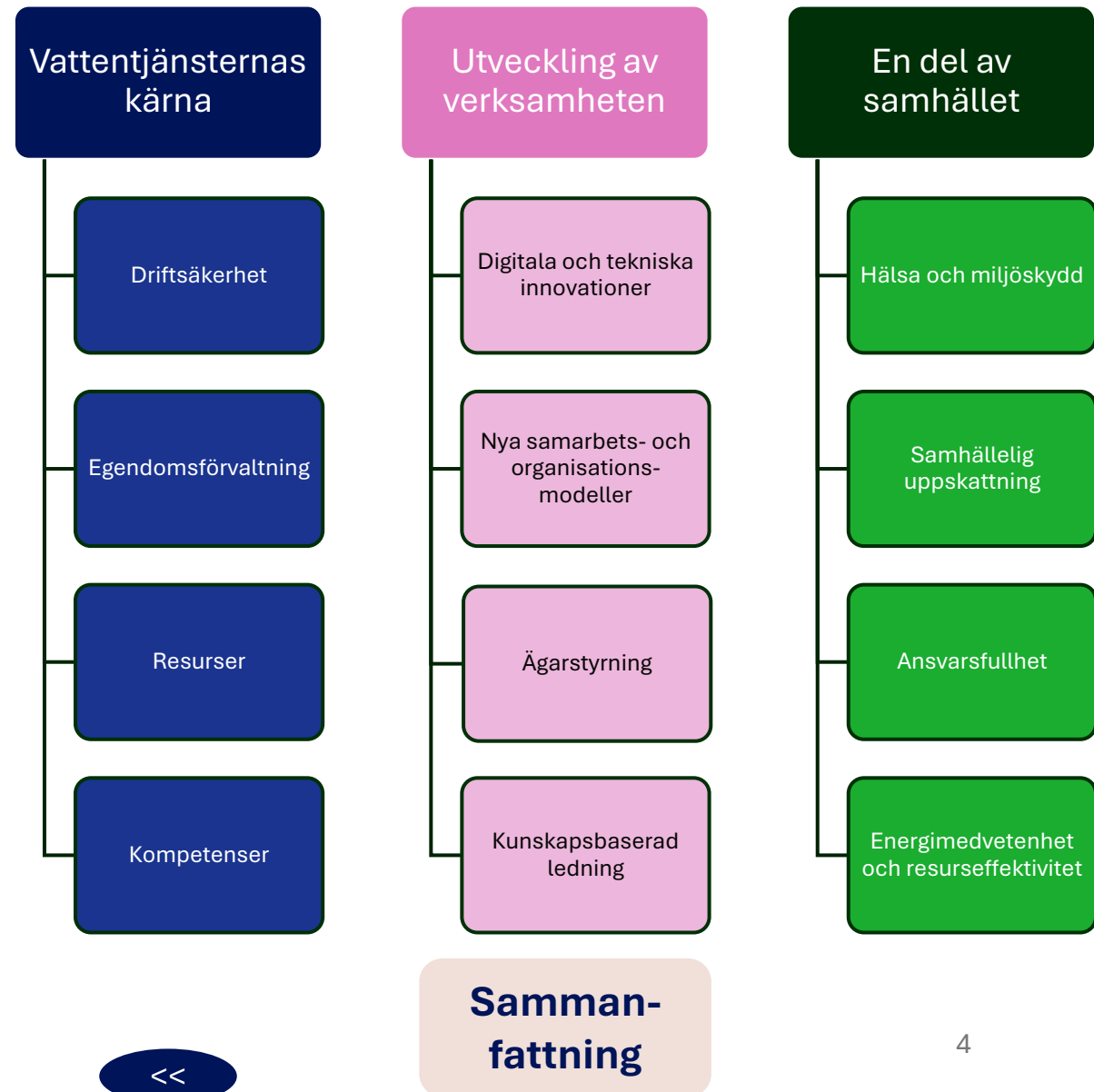
De regionala vattentjänststrategierna svarar på förändringar i verksamhetsmiljön och stödjer FN:s mål för hållbar utveckling samt de nationella målen för vattentjänstreformen. NTM-centralen har gått igenom strategiernas mål och åtgärder och sammanställt tre gemensamma huvudteman som berör alla områden, under vilka det finns totalt 12 underteman. För att nationellt följa upp dessa gemensamma teman har en uppsättning mätare utarbetats.

En del av den information som behövs för mätningen hämtas direkt från miljöförvaltningens informationssystem, en del från andra myndigheter och en del från andra öppna datakällor. Huvuddelen av uppgifterna behövs dock direkt från vattentjänstverken och samlas in årligen genom *en mätundersökning*.

Indikatorerna ger en grov bild av det finska vattentjänstens tillstånd. Under de kommande åren kommer utvecklingstrender att synliggöras genom att jämföra resultaten från olika år och det blir möjligt att bedöma om utvecklingen går i rätt riktning i förhållande till strategierna.

Rapportens struktur

- Rapporten är strukturerad enligt de tre huvudteman som identifierats i strategierna och deras underteman enligt bilden.
- För varje undertema presenteras först en översikt av de använda indikatorerna och resultaten. Därefter presenteras mer detaljerade diagram över de enskilda resultaten.
- Samma indikatorer används för att beskriva flera teman. På grund av detta upprepas vissa diagram flera gånger i denna rapport.

Regionala vattentjänststrategier

- Vattentjänststrategi 2050 för östra och södra Finland – Tillsammans för en hållbar vattentjänst
- Västra Finlands vattentjänststrategi 2050 – Beslut för hållbar vattenförvaltning
- Pohjoisen Suomen vesihuoltostrategia 2050 – Kirkkaasti paras – uudistuvaa pohjoista vesihuoltoa osaamisella ja yhteistyöllä

Bakgrund till mätundersökningen

Mätundersökningen genomfördes för första gången år 2024. Undersökningen ska fortsättningsvis genomföras årligen, och med hjälp av tidsserierna kan man identifiera utvecklingstrender som gör det möjligt att bedöma om utvecklingen går i rätt riktning i förhållande till strategiernas mål.

År 2025 lades några frågor till, vissa formuleringar ändrades och förklarande texter preciserades. De ändrade frågorna har markerats med en stjärna* och en tilläggsförklaring. För dessa resultat bör man beakta att förändringar kan bero på justeringarna som gjorts i frågorna.

Resultaten för år 2024 avser det föregående kalenderåret, det vill säga 2023. De resultat som behandlas i denna rapport avser i sin tur det föregående kalenderåret, det vill säga 2024. För tydlighetens skull används i rapporten de år då undersökningen genomfördes, alltså 2024 och 2025.

I denna rapport presenteras resultaten för 2024 beroende på variabel antingen inom parentes (2024) eller direkt i diagrammen.

Mätundersökning 2025

Mätundersökningen som genomfördes med Webropol skickades till 1234 vattentjänstverk. Mätundersökningens enkät var öppen från 20.5.2025 till 1.9.2025. Frågorna gällde år 2024.

Vi fick 529 svar (svarsfrekvensen är 43 %). För varje enskild fråga anges antalet svarande med N, och siffran inom parentes anger antalet svar från 2024 års undersökning.

Utifrån svaren på bakgrundsfrågorna bedömdes resultaten geografiskt, storleksmässigt och verksamhetsmässigt representera det finländska vattentjänstfältet relativt väl. Det är dock svårt att bedöma den exakta representativiteten, eftersom det till exempel inte finns noggrann information om storleksfördelningen bland de finländska vattentjänstverken och de tillgängliga uppgifterna inte kan jämföras direkt med de verk som enkäten skickades till. På de följande sidorna presenteras allmänna diagram baserade på bakgrundsinformation, vilka ger underlag för att bedöma materialets representativitet.

Enkäten kunde besvaras på finska och svenska. På svenska inkom 13 svar.

År 2024 skickades enkäten till 1 340 vattentjänstverk och 421 svar erhöles (svarsfrekvens 31 %). Det fanns alltså drygt hundra färre verk i distributionen än året innan, men trots detta inkom drygt hundra fler svar. Representativiteten i svaren förändrades inte nämnvärt.

BAKGRUND/ REPRESENTATIVITET

Regional täckning

N = 529 (421)

NTM-centralen	Landskapen	Antal svar N (2024)	Enkät skickad* (2024)	Svarsfrekvens per region (2024)
NTM-centralen i Nyland	Nyland	32 (34)	104 (115)	31 (30) %
NTM-centralen i Egentliga Finland	Egentliga Finland	38 (30)	153 (232)	39 (20) %
	Satakunta	21 (17)		
NTM-centralen i Birkaland	Birkaland	53 (36)	125 (120)	42 (30) %
NTM-centralen i Tavastland	Egentliga Tavastland	17 (10)	64 (64)	50 (27) %
	Päijänne-Tavastland	15 (7)		
NTM-centralen i Sydöstra Finland	Kymmenedalen	26 (25)	71 (130)	46 (30) %
	Södra Karelen	7 (14)		
NTM-centralen i Södra Savolax	Södra Savolax	10 (12)	27 (45)	37 (27) %
NTM-centralen i Norra Savolax	Norra Savolax	71 (49)	149 (45)	48 (42) %
NTM-centralen i Norra Karelen	Norra Karelen	22 (22)	56 (56)	56 (39) %
NTM-centralen i Mellersta Finland	Mellersta Finland	49 (43)	137 (127)	36 (34) %
NTM-centralen i Södra Österbotten	Södra Österbotten	34 (22)	151 (131)	38 (28) %
	Österbotten	18 (13)		
	Mellersta Österbotten	6 (2)		
NTM-centralen i Norra Österbotten	Norra Österbotten	46 (38)	105 (111)	44 (34) %
NTM-centralen i Kajaland	Kajaland	17 (13)	33 (34)	52 (38) %
NTM-centralen i Lappland	Lappland	47 (34)	100 (102)	47 (33) %

* Ogiltiga adresser har inte beaktats i siffrorna

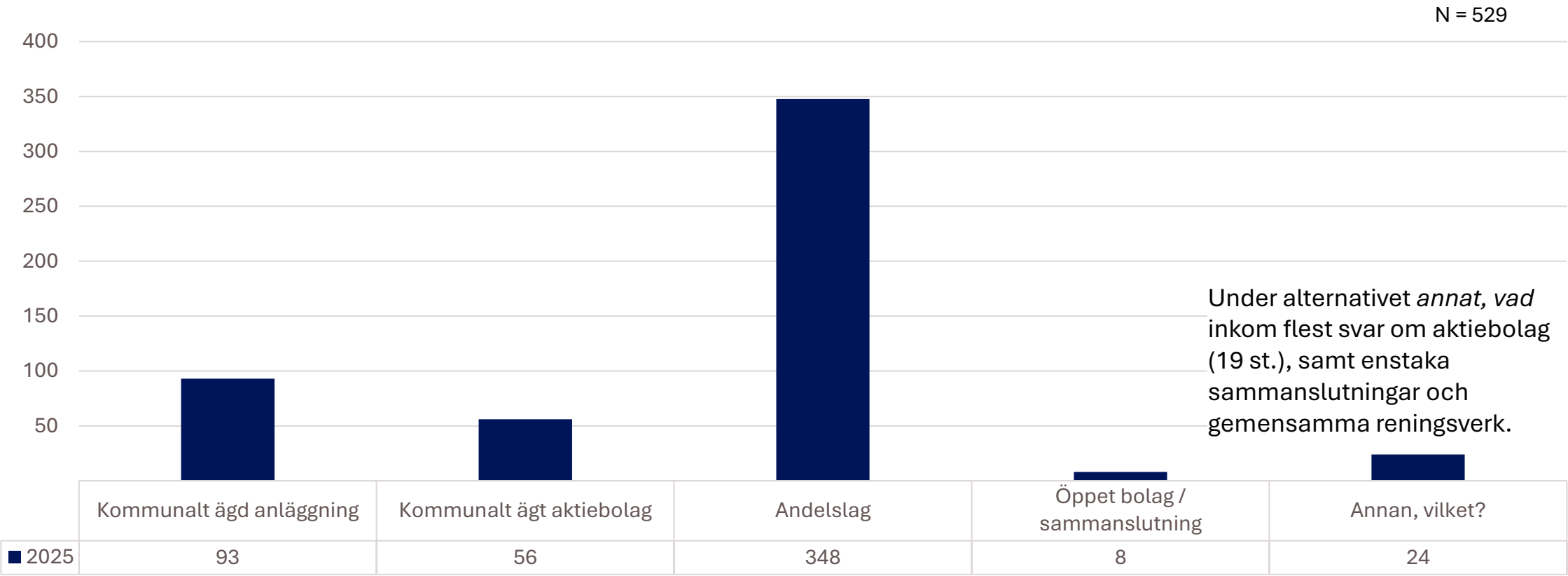
Anläggningens storlek*

N = 529 (421)

	n 2025	n 2024
Mindre än 2000 invånare	394	331
2 000-10 000 invånare	75	47
Mer än 10 000-50 000 invånare	47	26
Mer än 50 000 invånare	13	17

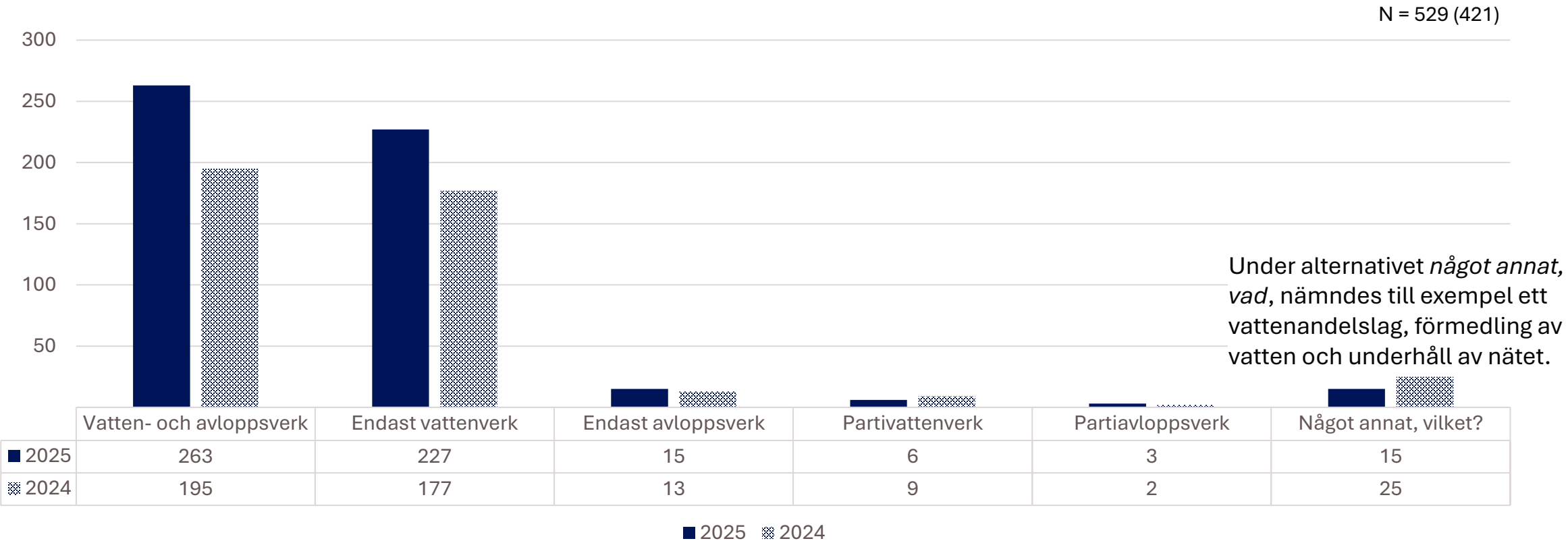
*I 2024 års enkät efterfrågades verkets storlek indelad i sex olika storleksklasser. I 2025 års enkät har de två minsta storleksklasserna slagits samman, och motsvarande har de två största klasserna slagits samman. Gränserna mellan storleksklasserna ändrades inte.

Anläggningens verksamhetsform*

*Ny fråga för år 2025

Anläggningens verksamhetsområde

Vattentjänsternas kärna

Livskraftscentralen

Driftsäkerhet 1/2

Vattentjänsternas driftsäkerhet kan indirekt granskas med hjälp av följande indikatorer från mätundersökningen:

- [Antal störningsövningar](#)
- [Digitaliseringsplan/digitaliseringsstrategi](#)
- [Självbedömning av informationssäkerhet \(cybermätaren\)](#)

Av de anläggningar som svarade hade 59 % inte deltagit i någon störningsövning under det senaste året. Andelen anläggningar som inte deltagit har minskat från föregående år (72 %), men den kan fortfarande anses oroväckande hög. Det är önskvärt att alla anläggningar åtminstone genomför egna övningar för att förbereda sig för störningssituationer, men helst även övar tillsammans med andra aktörer.

Endast 10 % av de anläggningar som svarade har en digitaliseringsplan eller en digitaliseringsstrategi. En planerad och systematisk digitalisering bidrar till att utveckla anläggningens driftssäkerhet bland annat genom att utnyttja automation för så tidig upptäckt och förebyggande av störningssituationer som möjligt.

Endast 13 % (6 %) av de svarande anläggningarna har genomfört en självbedömning av informationssäkerheten med hjälp av cybermätaren eller någon annan informationssäkerhetsrevision. Det bör dock noteras att cybermätaren har funnits tillgänglig endast i några år.

Driftsäkerhet 2/2

Man kan säga att de indikatorer som behandlats ovan beskriver hur verksamhetsförmågan inom vattentjänsterna har övats och utvecklats. De mäter inte direkt den egentliga driftsäkerheten inom vattentjänsterna.

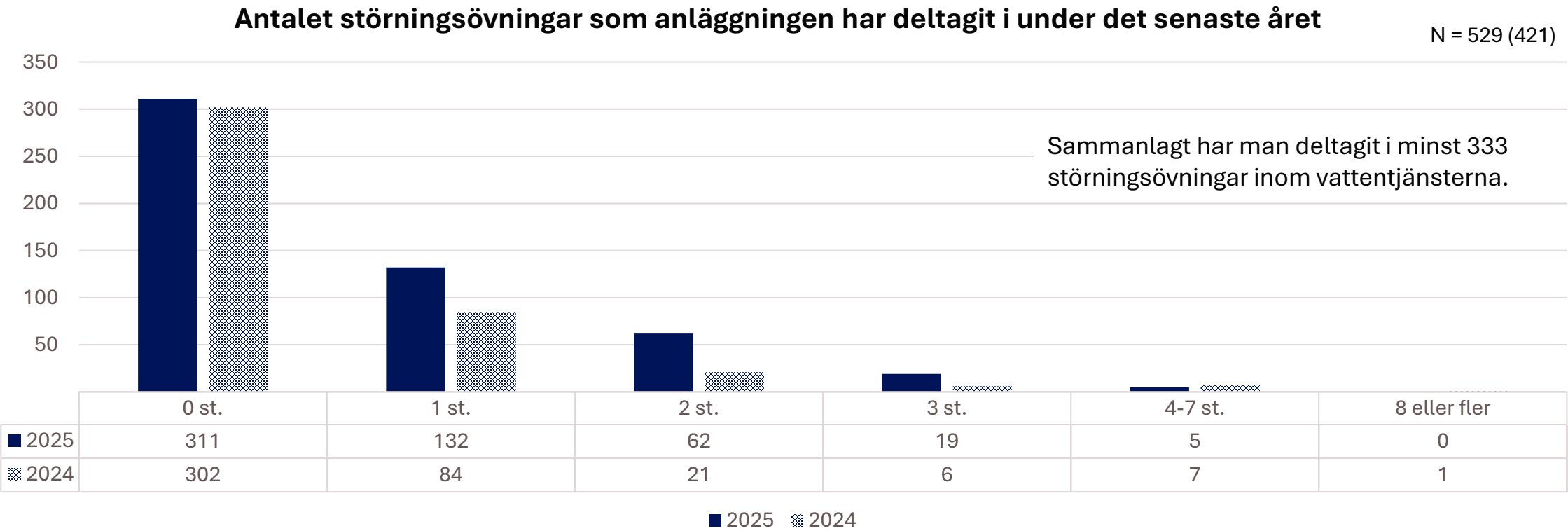
För hushållsvattnets del kan driftsäkerheten också bedömas utifrån [tillförlitlighetsklassificeringen](#).

FCG Oy genomför årligen en enkät till kommunerna om den kommunaltekniska servicen¹, där man kartlägger invånarnas uppfattningar om tjänsternas kvalitet. År 2025 genomfördes enkäten i 22 kommuner (år 2024 deltog 28 kommuner). Både större och mindre kommuner ingår, och resultaten kan därför anses vara i viss mån generaliserbara. I enkäten frågas bland annat om respondenternas erfarenheter av avbrott i vattentjänsterna under de senaste 12 månaderna. Utifrån svaren utarbetas nyckeltalsindikatorer (skala 1 = mycket dålig ... 5 = mycket bra), vars resultat visar att driftsäkerheten inom de finländska vattentjänsterna kan bedömas vara på en god nivå.

- Kvaliteten på hushållsvattnet: **4,75** (4,77)
- Driftsäkerheten för hushållsvattnet: **4,67** (4,65)
- Avloppsnätets funktion: **4,66** (4,69)

¹Resultaten har sammanställts i rapporterna för de deltagande kommunerna. Som exempel kan nämnas [rapporten för Kuopio](#), där resultaten för alla kommuner som ingått i undersökningen framgår.

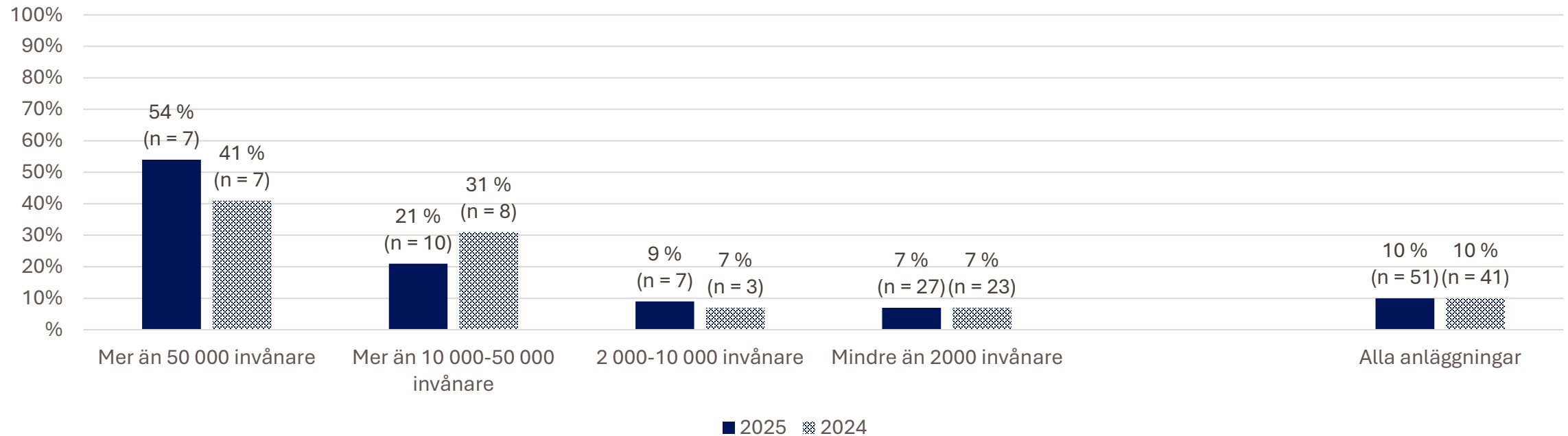
Antal störningsövningar

Digitaliseringsplan eller digitaliseringsstrategi

Andel anläggningar med en digitaliseringsplan eller digitaliseringsstrategi,
fördelat efter storleksklass

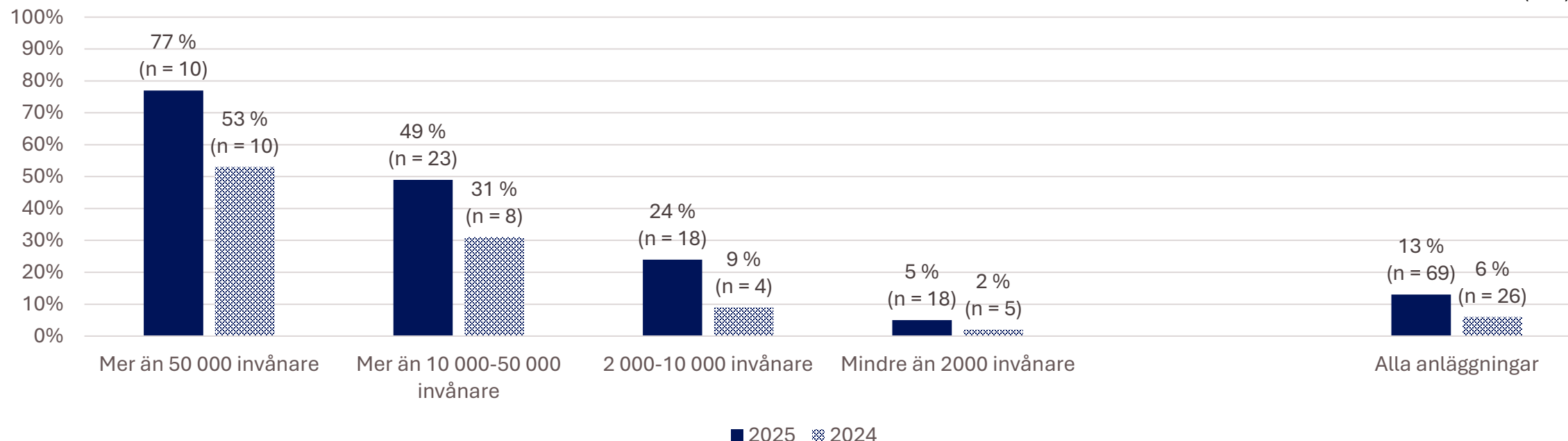
N = 529 (413)

Självbedömning av cybersäkerheten

Andel anläggningar som har genomfört en självbedömning av cybersäkerheten med hjälp av cybermätaren eller någon annan informationssäkerhetsrevision, fördelat efter storleksklass*

N = 529 (413)

* Frågan kompletterades med annan informationssäkerhetsrevision vid sidan av cybermätaren

Tillförlitlighetsklassificering 1/3

Tillförlitlighetsklassificeringen är ett enkelt scenariotest av ett vattentjänstverks kapacitet att leverera hushållsvatten vid störningar i vattenförsörjningen. Klassificeringen görs per distributionsområde i ett scenario där den huvudsakliga vattentäkten inte kan användas under flera dygn på grund av en plötslig orsak. I klassificeringen beaktas den mängd ersättningsvatten som kan ordnas till området inom 24 timmar.

Den huvudsakliga vattenkällan kan vara en vattentäkt eller en förbindelseledning. Klassificeringen betonar förekomsten och kapaciteten av flera vattenkällor.

Förmågan att leverera hushållsvatten under en störningssituation jämförs med vattenförbrukningen i normalförhållanden inom samma område. Förhållandet mellan dessa beskrivs i procent. Tillförlitlighetsklassificeringen består av tre egentliga klasser – A, B och C – samt en så kallad klass 0. Tabellen nedan visar klasserna och deras gränser.

Klass	Tillgänglig procentandel av normal vattenförbrukning
A	$\geq 90 \%$
B	$\geq 60 \%$
C	$\geq 30 \%$
0	$< 30 \%$

Tillförlitlighetsklassificering 2/3

Tillförlitlighetsklassificeringen för år 2025 riktades till alla **kommunala vattentjänstverk** enligt lagen om vattentjänster samt till andra anläggningar med över **1 000 anslutna invånare** eller som levererar **mer än 200 m³ hushållsvatten** per dygn. Tillförlitlighetsklassificeringen kommer att genomföras på nytt ungefär vart femte år.

Uppgifter för tillförlitlighetsklassificeringen begärdes in från sammanlagt drygt 325 verk, och svar erhöles från drygt 275 verk. Svarsfrekvensen uppgick till cirka 85 procent.

De verk som ingick i granskningen har sammanlagt nästan **600 vattendistributionsområden**, och verk matar dagligen in totalt drygt **en miljon kubikmeter hushållsvatten** i sina ledningsnät (**1 miljon m³/d**).

Eftersom granskningen är förenklad är det viktigt att förstå de begränsningar som är förknippade med den. Det är också viktigt att notera att granskningen genomförs per vattendistributionsområde. **Resultaten beskriver därför inte direkt situationen vid enskilda verk, utan presenteras i relation till den vattenmängd som verken distribuerar.**

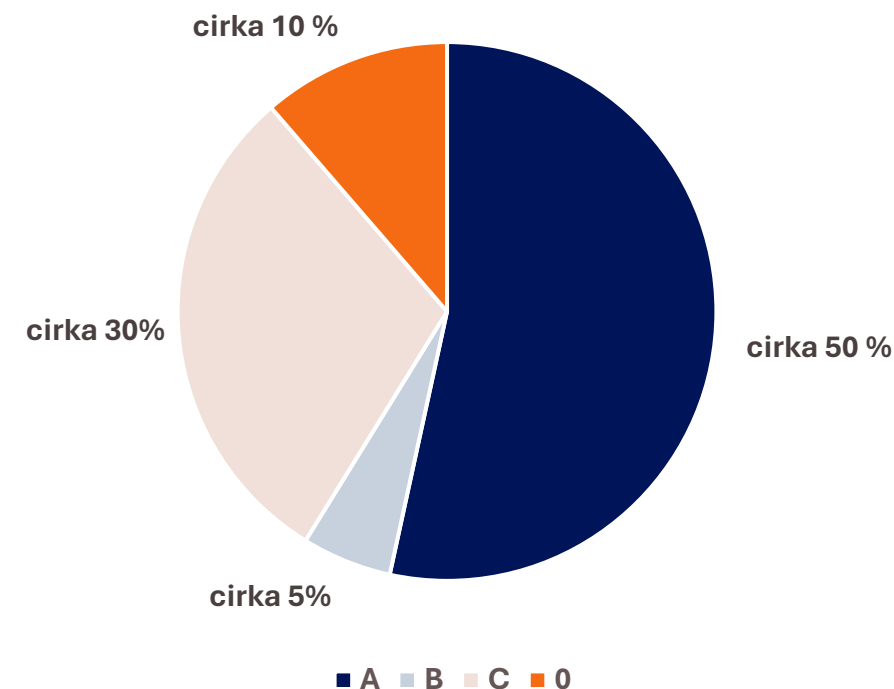
Granskningen görs per vattendistributionsområde. Med vattendistributionsområde avses en enhetlig del av distributionsnät där kvaliteten på hushållsvatten är i stort sett enhetlig och där en enda anläggning ansvarar för leveransen av hushållsvatten. Granskningen genomfördes per tryckzon i de fall verk begärde det.

Tillförlitlighetsklassificering 3/3

Resultaten från tillförlitlighetsklassificeringen 2025 visar att hälften av den totala mängden hushållsvatten tillhör tillförlitlighetsklass A. Cirka 5 procent tillhör klass B och omkring 30 procent klass C. Ungefär 10 procent av det inmatade hushållsvattnet hör till den lägsta klassen (0).

I samband med klassificeringen frågades verken också om deras hushållsvattennät har modellerats. Baserat på svaren kan man uppskatta att cirka 35–40 % av verken har en hydraulisk modell av åtminstone en del av nätet. Bland de större vattentjänstverken är modelleringen vanligare: alla femton största aktörer har modellerat sina nät, och bland de femtio största har cirka 90 % gjort det.

Fördelning av den totala mängden hushållsvatten enligt tillförlitlighetsklass

Egendomsförvaltning 1/2

Egendomsförvaltningen har stor betydelse för att säkerställa vattentjänsterna. Enligt lagen om vattentjänster, som trädde i kraft den 1 januari 2026, ska ett vattentjänstverk utarbeta en egendomsförvaltningsplan inom två år från lagens ikraftträdande.

Tillståndet för vattentjänsternas tillgångar och egendomsförvaltning granskas med hjälp av följande indikatorer från mätundersökningen:

- [Aktuell investeringsplan](#)
- [Aktuell ekonomisk plan](#)
- [Digitaliseringsplan/digitaliseringsstrategi](#)

Investeringsplanen är en väsentlig del av egendomsförvaltningen. Investeringsplanen är en långsiktig plan (minst 10 år) för hur och vilka investeringar som ska genomföras i framtiden. Investeringsplanen innehåller kostnadsuppskattningar

Av de svarande anläggningarna hade 19 % en investeringsplan. I 2024 års enkät var motsvarande andel 26 %. Minskningen av andelen investeringsplaner kan åtminstone delvis förklaras av att frågan nu preciserades. Tidigare efterfrågades endast om en investeringsplan fanns, medan det nu specifikt frågades om en aktuell investeringsplan. Dessutom gavs i anslutning till frågan en mer detaljerad definition av vad som avses med en investeringsplan. Vid en granskning av svaren enligt anläggningarnas storleksklass framgår att en investeringsplan finns hos 60 % (84 %) av de svarande anläggningar som betjänar fler än 10 000 invånare.

Egendomsförvaltning 2/2

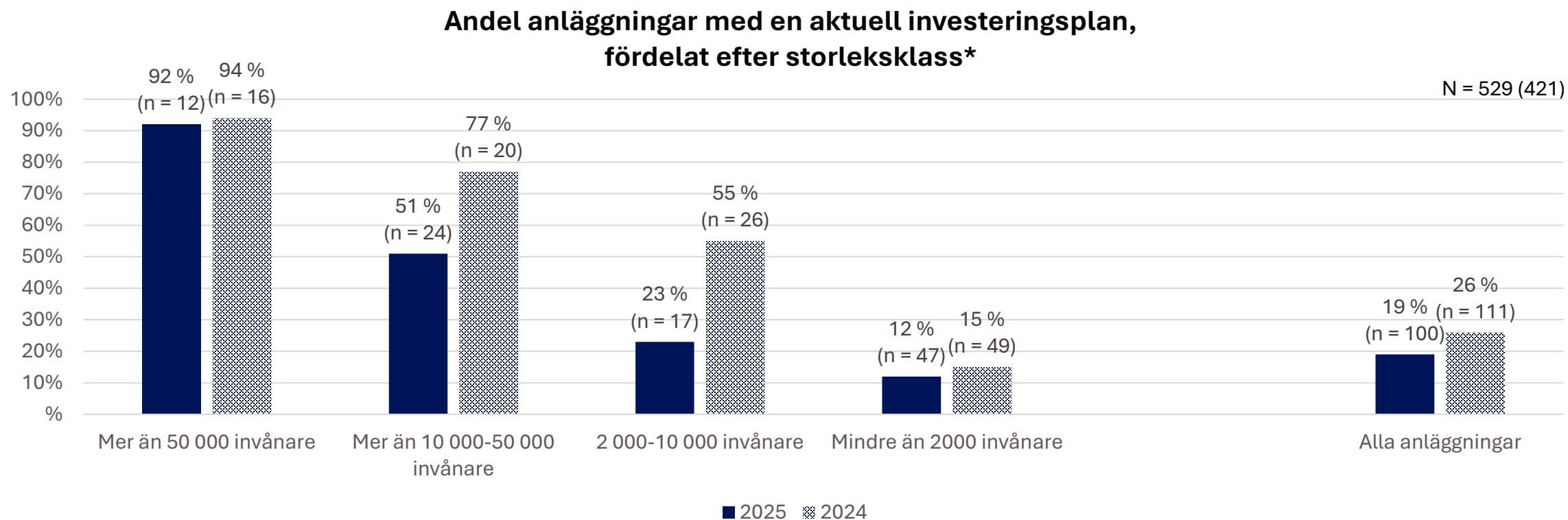
Ekonomisk planering är också en del av egendomsförvaltningen. Med ekonomisk plan avses en långsiktig plan (10 år eller längre) för hur intäkter och tillgångar ska räcka till för att täcka de kostnader som verksamheten medför, inklusive finansieringen av investeringar. Den ekonomiska planen baseras på prognoser över vattentjänstverkets rörliga och fasta kostnader, investeringar, utvecklingen av antalet kunder och vattenförbrukningen samt intäkterna. Med hjälp av den ekonomiska planen kan man bland annat bedöma behovet av ändringar i avgifterna. Frågan om en aktuell ekonomisk plan lades till som en ny fråga år 2025.

Av de svarande anläggningarna hade 28 procent en aktuell ekonomisk plan. Vid en granskning av svaren enligt anläggningarnas storleksklass framgår att 55 procent av de svarande anläggningar som betjänar över 10 000 invånare har en ekonomisk plan.

Digitaliseringsplanen eller digitaliseringsstrategin anses indirekt beskriva förvaltningen av vattentjänsternas egendomar. Till exempel är digitaliserad nätverksinformation ett viktigt element i förvaltningen av nätverksegendomar.

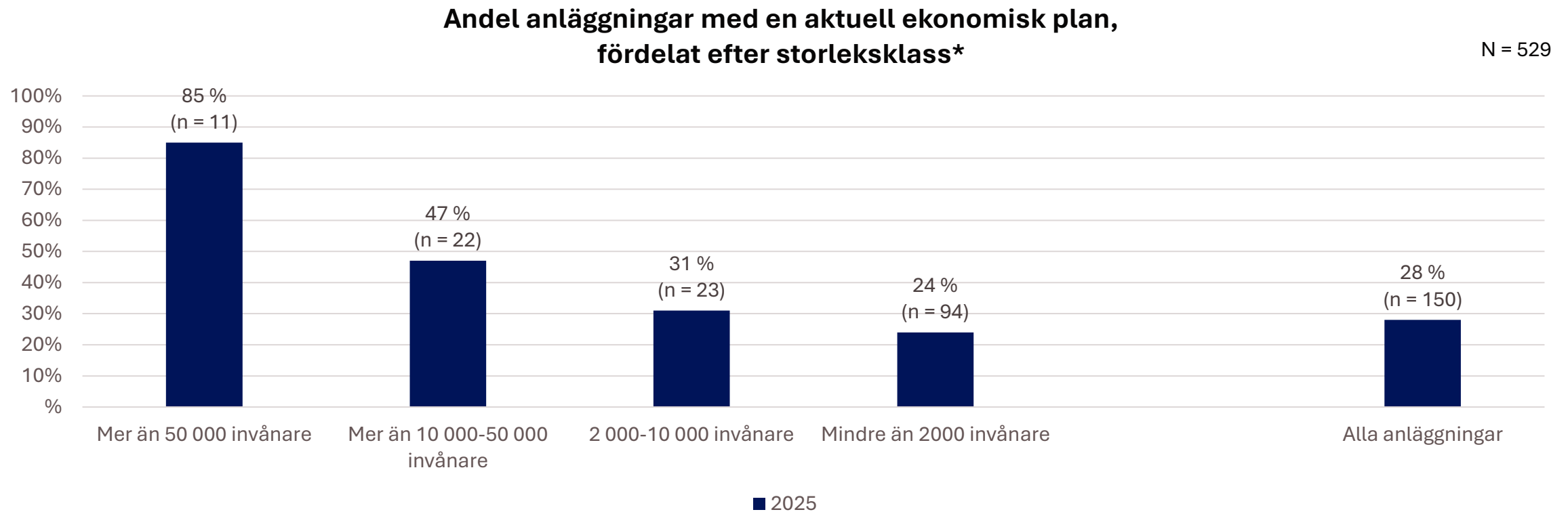
En digitaliseringsplan eller digital strategi finns hos endast 10 procent av de svarande anläggningarna. Även bland de större anläggningarna, som betjänar över 10 000 invånare, har endast 30 procent en sådan plan eller strategi.

Aktuell investeringsplan

* År 2025 preciserades frågan genom att man efterfrågade om investeringsplanen var aktuell samt genom att definiera vad som avses med en investeringsplan.

Aktuell ekonomisk plan

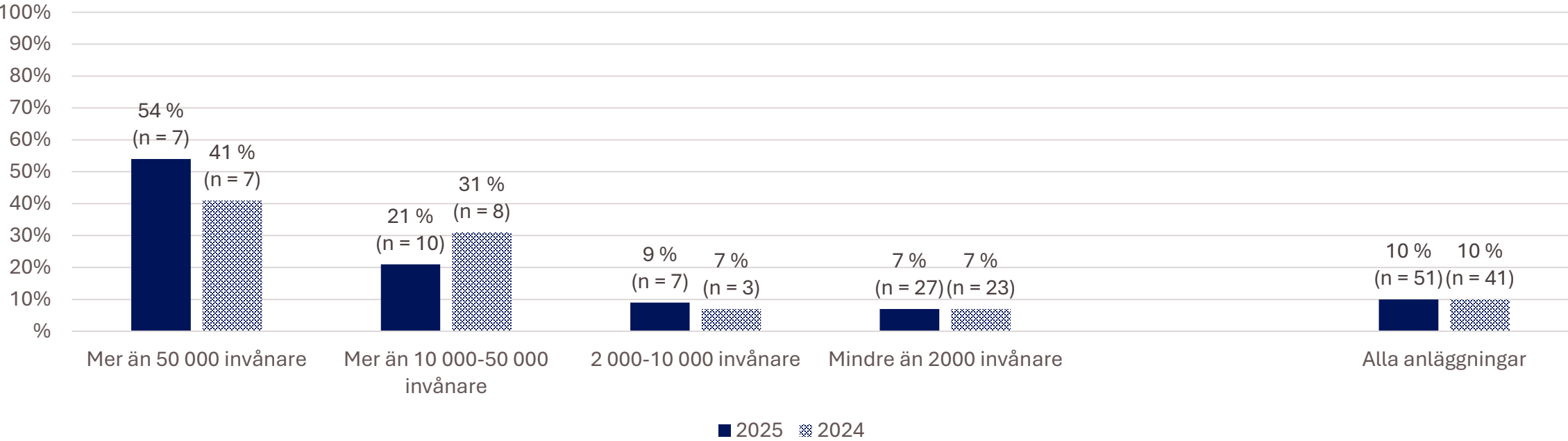

*Tillagd som ny fråga år 2025.

Digitaliseringsplan eller digitaliseringsstrategi

Andel anläggningar med en digitaliseringsplan eller digitaliseringsstrategi, fördelat efter storleksklass

N = 529 (413)

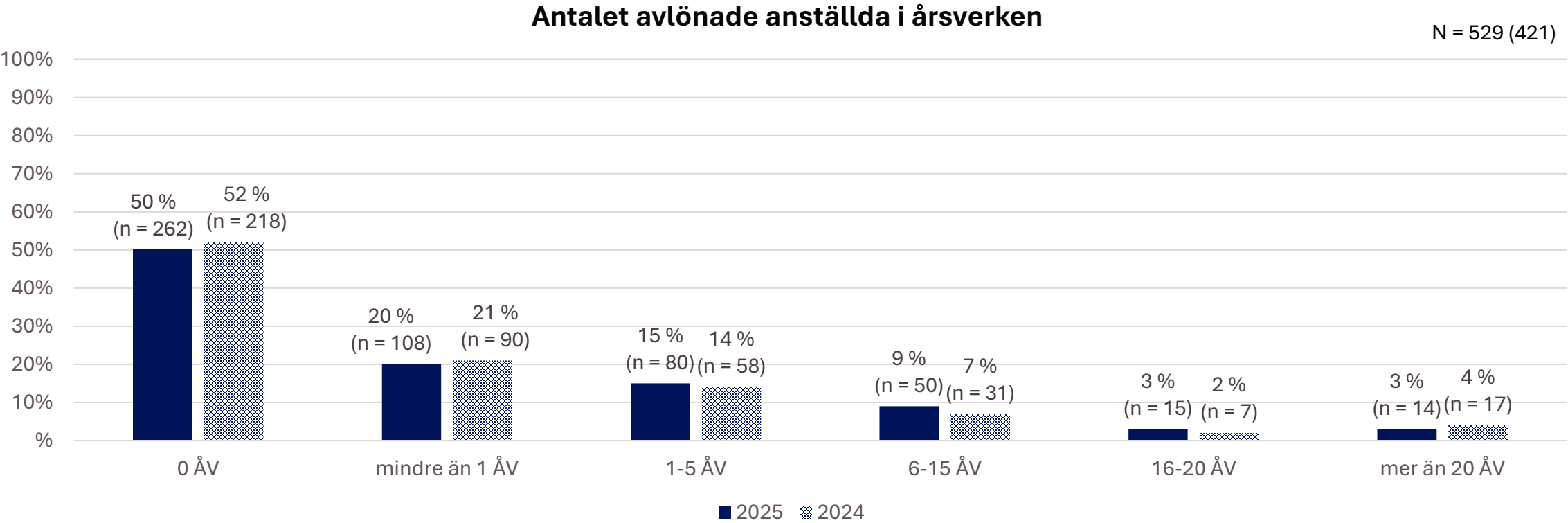
Resurser

Tillräckliga resurser är en förutsättning för hållbar vattentjänstsverksamhet. Resurserna är nära kopplade till egendomsförvaltning och tillförlitlighet. Här granskas särskilt personalresurser utifrån resultaten av mätundersökningen med [antalet anställda i anläggningen](#).

Mer än hälften av de svarande anläggningarna har ingen heltidsanställd. Totalt 370 anläggningar (70 % av de svarande anläggningarna) bedriver sin verksamhet med mindre än ett årsverke i personalresurser.

Som tidigare konstaterats är den finländska vattentjänstens driftsäkerhet på en hög nivå. Personalresurserna förefaller dock vara mycket begränsade. Under normala förhållanden klarar verksamheten sig, men i störningssituationer kan det uppstå utmaningar när det gäller personalens uthållighet och kompetens. Det kan också ifrågasättas i vilken utsträckning anläggningarna har beredskap att utveckla sin verksamhet och anpassa sig till förändringar i omvärlden. Detta kan även anses återspeglas i att endast en liten andel av vattentjänstverken har utarbetat [en digitaliseringsplan](#) (10 procent).

Antalet avlönade anställda

Kompetens och dess förstärkning 1/2

Kompetens och dess förstärkning granskas med följande resultat från mätundersökningen:

- [Självbedömning av informationssäkerhet \(cybermätaren\)](#)
- [Antal störningsövningar](#)
- [Antal praktikplatser](#)
- [Antal lärdomsprov](#)

Användningen av cybermätaren styr utvecklingen av verksamheten och är därmed också en förstärkning av den egna kompetensen. Endast 13 % (6 %) av de svarande anläggningarna har genomfört en självbedömning av informationssäkerheten med hjälp av cybermätaren eller någon annan informationssäkerhetsrevision. Det bör dock noteras att cybermätaren har funnits tillgänglig endast i några år

Deltagande i störningsövningar stärker kompetensen inom beredskap. Av de svarande anläggningarna hade 59 % inte deltagit i några störningsövningar under det senaste året. Andelen kan anses vara oroväckande hög, och det är önskvärt att alla anläggningar åtminstone genomför egna övningar för att förbereda sig för störningssituationer, men helst även övar tillsammans med andra aktörer.

Kompetens och dess förstärkning 2/2

Kompetens granskas också ur perspektivet av samarbete med utbildningsinstitutioner, vilket i mätundersökningen har kartlagts med antalet genomförda praktikplatser och lärdomsprov vid anläggningarna. Tanken är att praktikanter och lärdomsproven inte bara stärker kompetensen och tillför ny kunskap till anläggningarna, utan de är också en del av utvecklingen av hela vattentjänstsektorns kompetens. Genom samarbete med utbildningsinstitutioner säkerställs att det även i framtiden finns motiverade experter inom området.

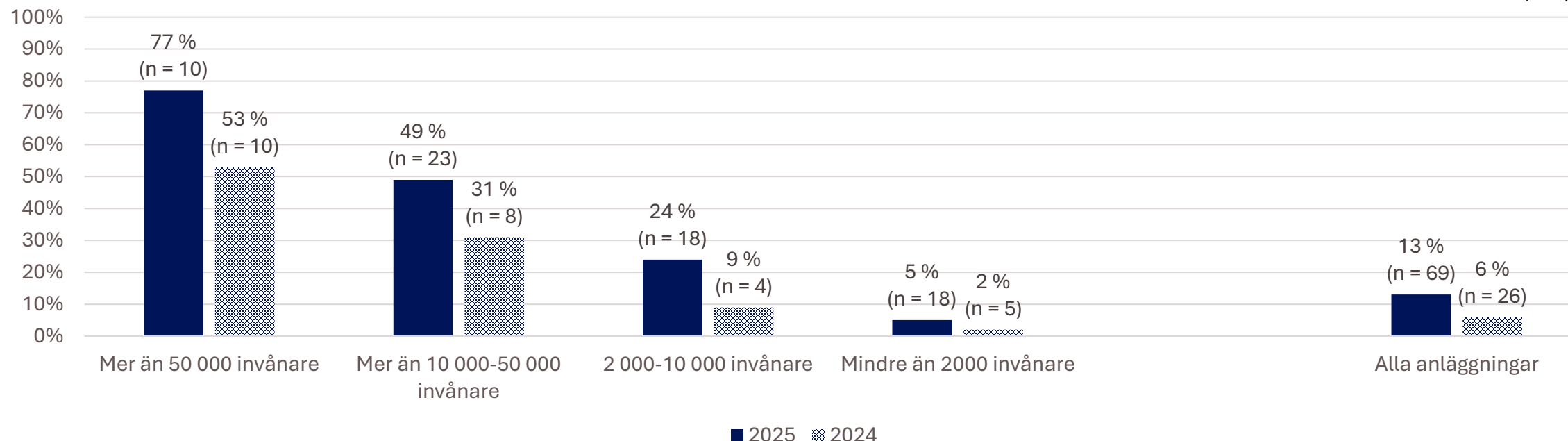
Av de svarande anläggningarna hade 70 tagit emot praktikanter under det senaste året. Vid dessa anläggningar fanns det sammanlagt minst 149 praktikplatser. Resultaten har inte förändrats nämnvärt jämfört med föregående år.

Vid 26 (27) anläggningar genomfördes lärdomsprov under det föregående kalenderåret. Sammanlagt genomfördes 36 (51) lärdomsprov. Antalet anläggningar där lärdomsprov genomfördes har hållits nästan oförändrat, men tyvärr har det totala antalet genomförda lärdomsprov minskat. Detta är inte en önskvärd utveckling, särskilt med tanke på att enkäten hade fler svarande i år än föregående år.

Självbedömning av cybersäkerheten

Andel anläggningar som har genomfört en självbedömning av cybersäkerheten med hjälp av cybermätaren eller någon annan informationssäkerhetsrevision, fördelat efter storleksklass*

N = 529 (413)

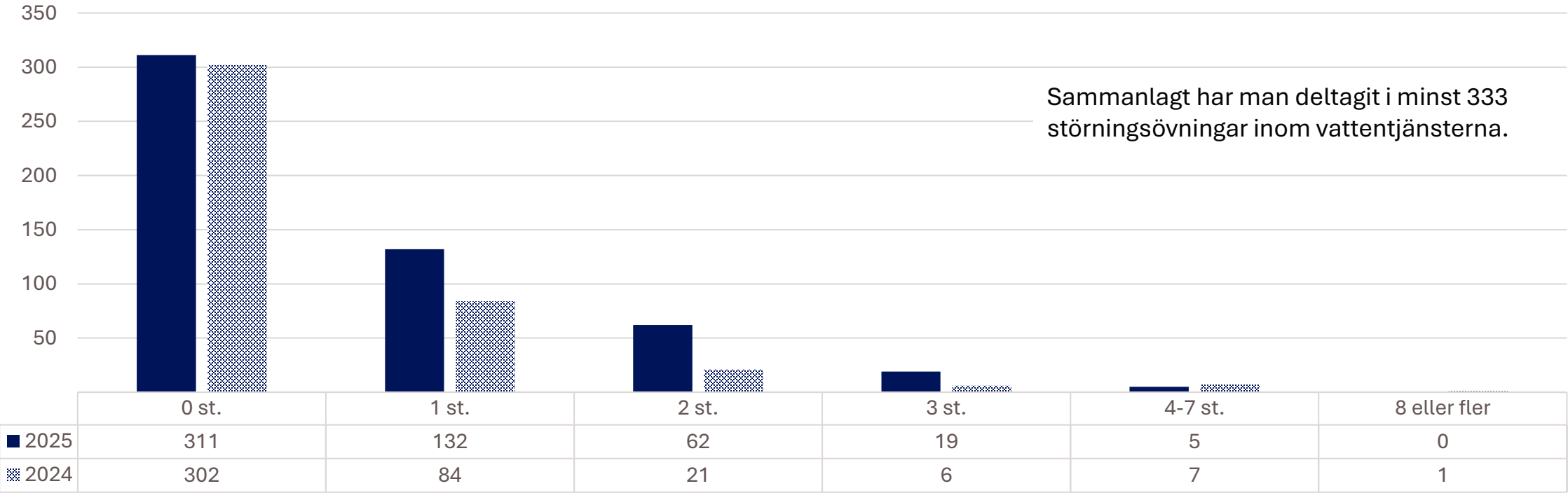
* Frågan kompletterades med annan informationssäkerhetsrevision vid sidan av cybermätaren

Antal störningsövningar

Antalet störningsövningar som anläggningen har deltagit i under det senaste året

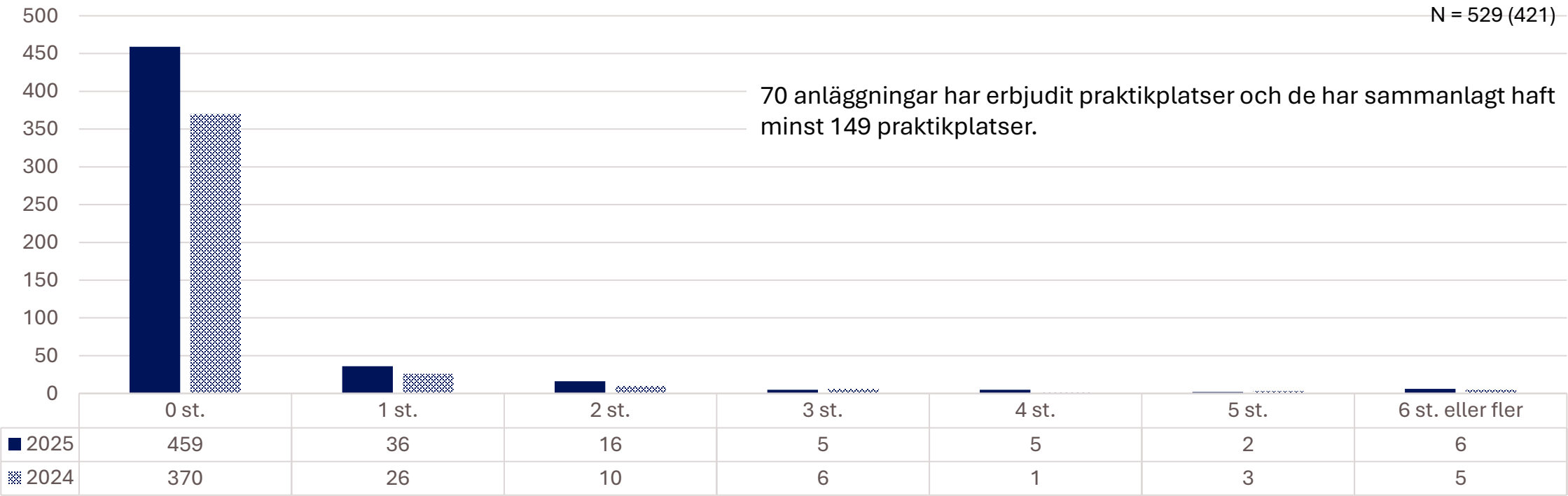
N = 529 (421)

Sammanlagt har man deltagit i minst 333 störningsövningar inom vattentjänsterna.

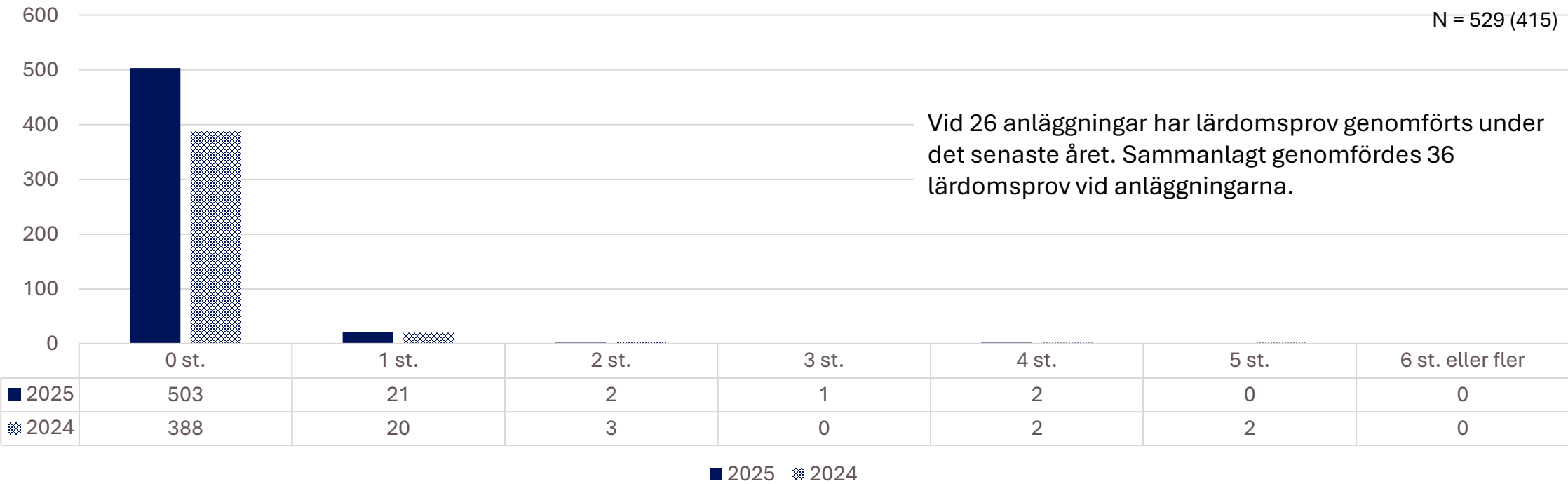
Antal praktikplatser

Antal praktikplatser vid anläggningen under det senaste året

Antal lärdomsprov

Antal lärdomsprov som genomförts vid anläggningen under det senaste året

Utveckling av verksamheten

Livskraftscentralen

Digitala och teknologiska innovationer

Digitala och teknologiska innovationer granskas indirekt med följande resultat från mätundersökningen:

- [Digitaliseringsplan/digitaliseringsstrategi](#)
- [Självbedömning av informationssäkerhet \(cybermätaren\)](#)

Att utarbeta en digitaliseringsplan eller använda en cybermätare utgör inte i sig ett direkt mått på användningen av ny teknik i verksamhetsutvecklingen. Utgångspunkten är dock att de anläggningar som har en digitaliseringsplan och som använder cybermätaren som stöd i utvecklingen av verksamheten också är bättre förberedda att ta i bruk nya digitala och tekniska innovationer.

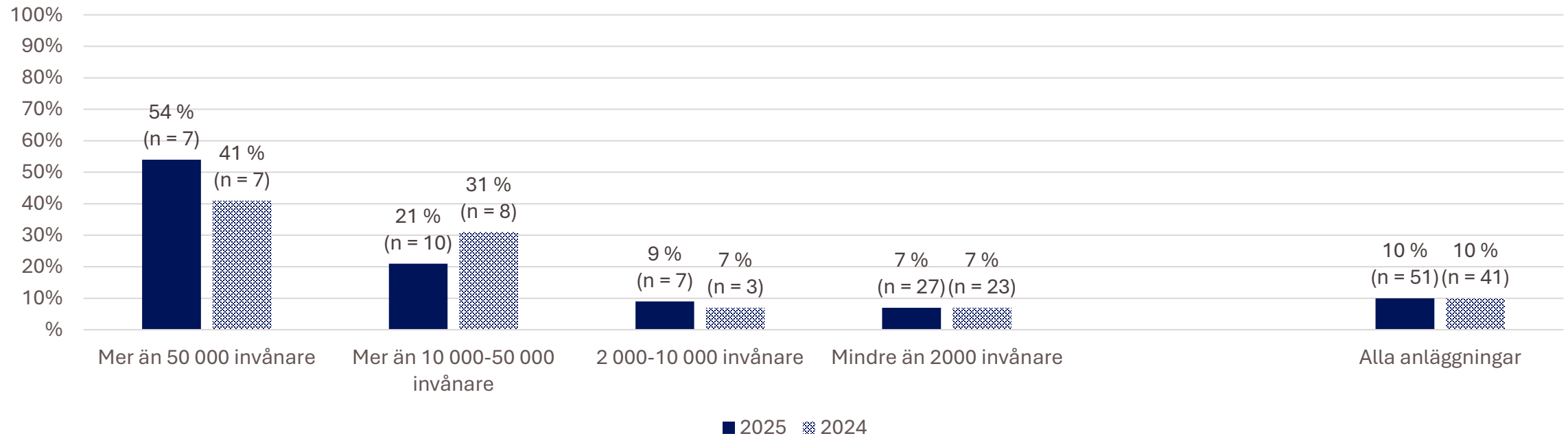
En digitaliseringsplan eller en digital strategi fanns endast hos 10 % av de svarande anläggningarna. Även bland de större anläggningarna (över 10 000 invånare) var andelen endast 28 %.

Endast 13 % (6 %) av de svarande anläggningarna har genomfört en självbedömning av informationssäkerheten med hjälp av cybermätaren eller någon annan informationssäkerhetsrevision. Det bör dock noteras att cybermätaren har funnits tillgänglig endast i några år.

Digitaliseringsplan eller digitaliseringsstrategi

Andel anläggningar med en digitaliseringsplan eller digitaliseringsstrategi, fördelat efter storleksklass

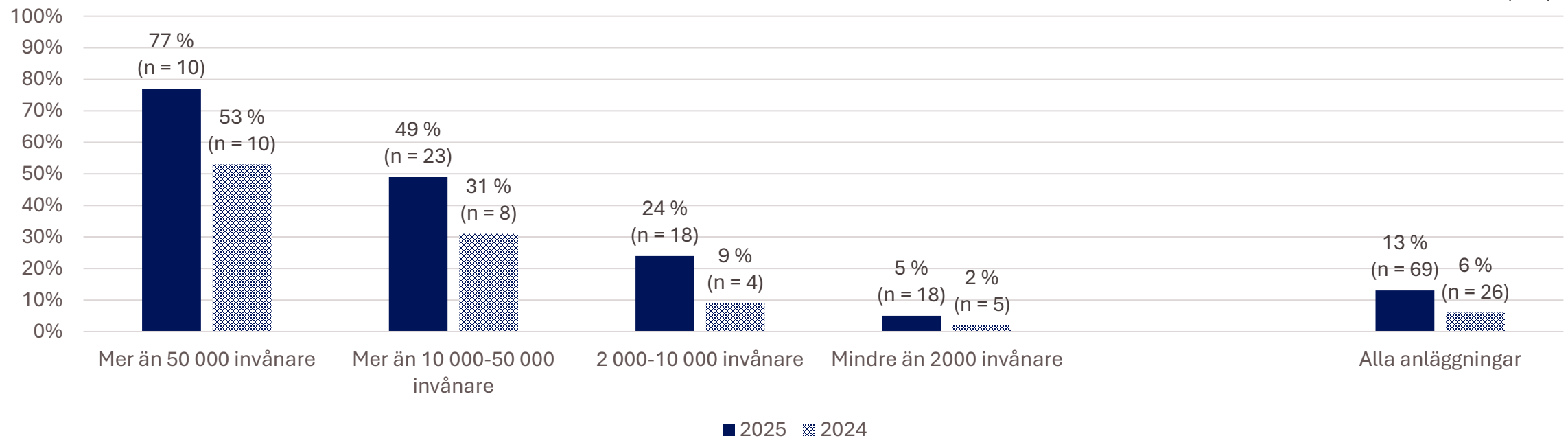
N = 529 (413)

Självbedömning av cybersäkerheten

Andel anläggningar som har genomfört en självbedömning av cybersäkerheten med hjälp av cybermätaren eller någon annan informationssäkerhetsrevision, fördelat efter storleksklass*

N = 529 (413)

* Frågan kompletterades med annan informationssäkerhetsrevision vid sidan av cybermätaren

Nya samarbets- och organisationsmodeller 1/2

Genomförandet av nya samarbets- och organisationsmodeller granskas indirekt genom [regionala utsiktsplaner för vattentjänsterna](#) samt resultaten från mätundersökningens bakgrundsfråga om [överkommunalt samarbete](#) och [uppföljningsfrågan om störningsövningar](#). Tanken är att samarbete överlag, gemensamma planer och gemensamma övningar också främjar införandet av nya samarbets- och organisationsmodeller.

Av de svarande anläggningarna bedrev 24 % överkommunalt samarbete. Andelen ökar med anläggningens storlek. Av de anläggningar som betjänar fler än 10 000 invånare uppgav 83 % att de bedriver överkommunalt samarbete. Det bör dock noteras att enkäten inte närmare definierar vilken typ av samarbete som avses.

218 (119) anläggningar, dvs. 41 % av de svarande anläggningarna, hade deltagit i störningsövningar under det senaste året. Av dessa besvarade 214 den kompletterande frågan om övningarnas typ. En enskild anläggning kunde ha deltagit i flera olika typer av övningar. Av anläggningarna hade 69 (54) deltagit i en egen övning, 91 (51) i en övning som ordnats gemensamt med andra anläggningar eller samarbetsparter, 88 (38) i en landskapsomfattande eller regional övning och 39 (13) i en nationell övning. Antalet gemensamma övningar har glädjande nog ökat.

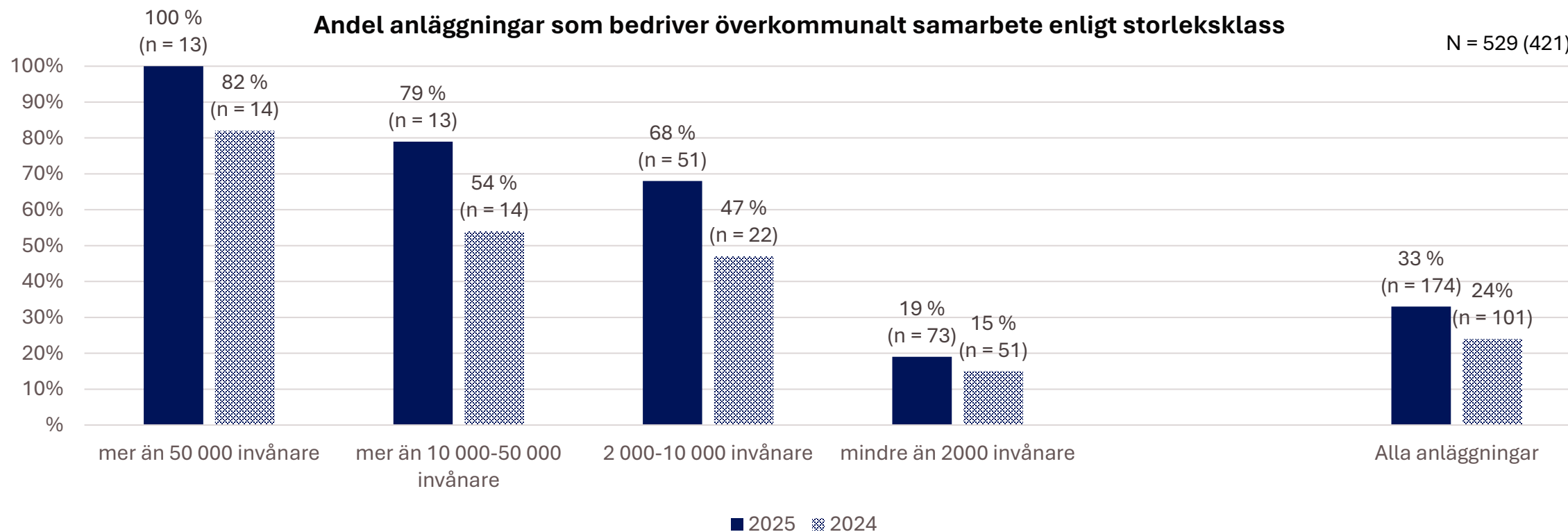
Nya samarbets- och organisationsmodeller 2/2

Regionala översiktsplaner för vattentjänsterna har utarbetats i stor utsträckning över hela Finland. Dessa planer granskar lösningar för att organisera vattentjänsterna på landskaps- eller regionnivå.

Ofta är de centrala teman i planerna den regionala organiseringen av vattenförsörjning och/eller avloppsrening samt säkerställandet av vattentjänsterna. Granskningen av organisationsalternativ för områdets vattentjänstverk har också varit ett viktigt ämne i många planer.

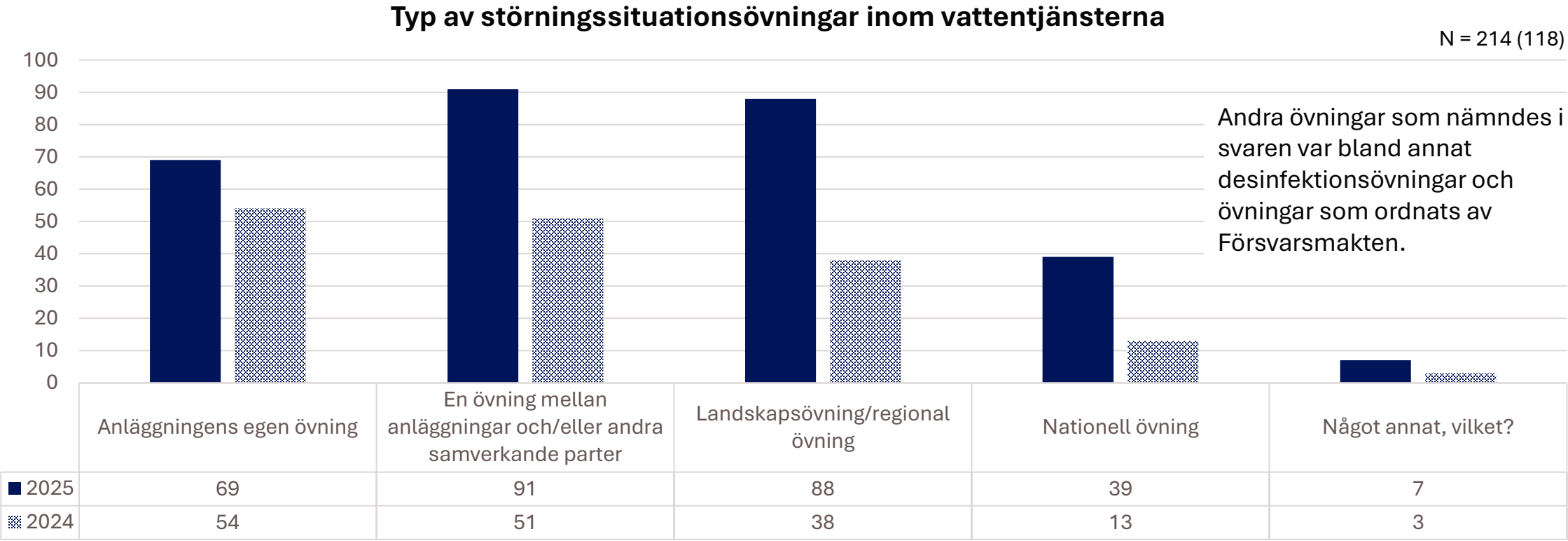
Livskraftscentralen har sammanställt information om [regionala översiktsplaner för vattentjänsterna](#) vars planeringsperiod började år 2012 eller senare. Cirka en tredjedel av Finlands kommuner deltar i en regional utvecklingsplan för vattentjänsterna eller annan plan. Under de senaste 2–3 åren har nya planer utarbetats aktivt. Dock deltar cirka två tredjedelar av Finlands kommuner inte i en regional översiktsplan för vattentjänsterna, eller så är planen äldre än 15 år, vilket tydligt visar att det finns ett behov av att utarbeta planer och därmed förnya samarbetet.

Överkommunalt samarbete

* Frågeformuleringen har ändrats. I tidigare enkäter frågades det om överkommunal verksamhet, medan årets enkät avser överkommunalt samarbete.

Typ av störningsövningar

Regionala översiktsplaner för vattentjänsterna

Plan under utarbetande

 Situation 2/2026

Planperiodens startår

 2012

 2013

 2014

 2015

 2016

 2018

 2019

 2020

 2021

 2022

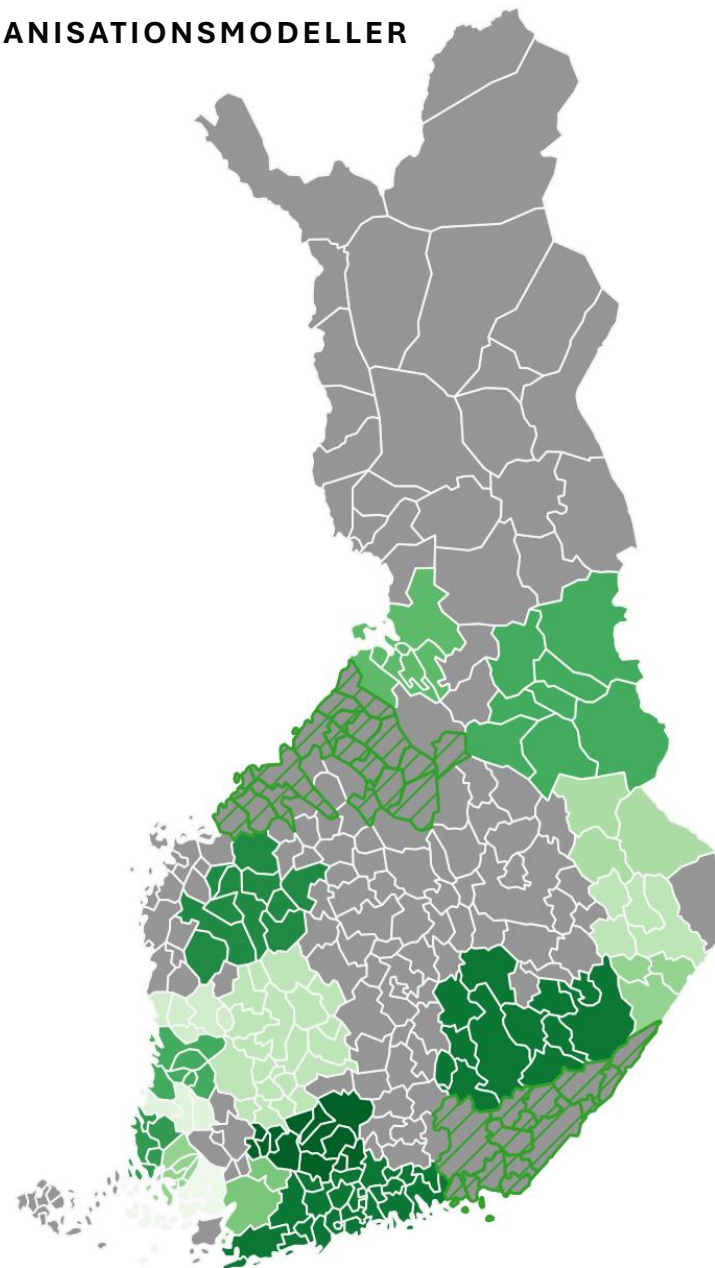
 2023

 2025

 2026

 Kommuner, bakgrund

Källa: Livskraftscentralen, Lantmäteriverket.

Ägarstyrning

Ägarstyrning av vattentjänstverk spelar en central roll när man granskar anläggningarnas förutsättningar för att utveckla verksamheten. Ägarstyrning kan indirekt bedömas med hjälp av följande resultat från mätundersökningen:

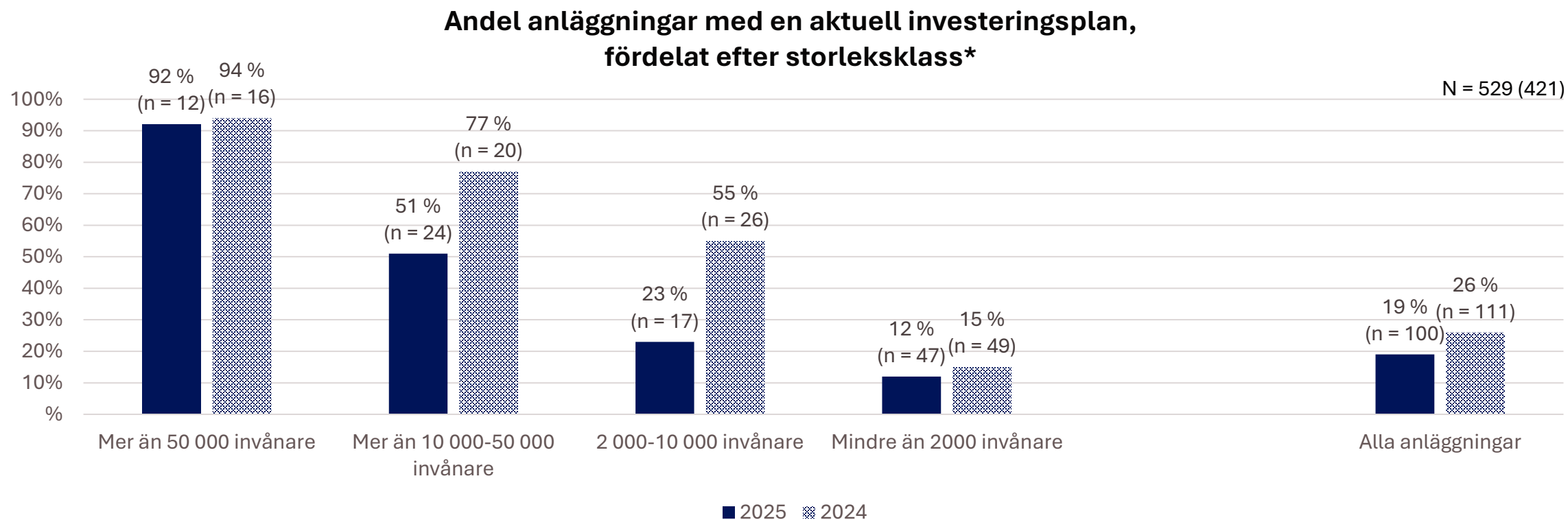
- [Aktuella investeringsplaner](#)
- [Aktuella ekonomiska planer](#)
- [Beaktande av investeringsbehov i vattenavgifterna](#)

Av de anläggningarna som svarat hade 19 % (26 %) upprättat en investeringsplan. Förändringen kan åtminstone delvis förklaras av att det nu förutsattes att planen är aktuell och att en mer detaljerad definition av vad som avses med en investeringsplan gavs i enkäten. Vid en granskning av svaren enligt anläggningarnas storleksklass framgår att en investeringsplan finns hos 60 % (84 %) av de anläggningar som betjänar fler än 10 000 invånare.

28 % av de anläggningarna som svarat har en aktuell ekonomisk plan. Vid en granskning av svaren enligt anläggningarnas storleksklass framgår att en sådan plan finns hos 55 % av de svarande anläggningar som betjänar fler än 10 000 invånare.

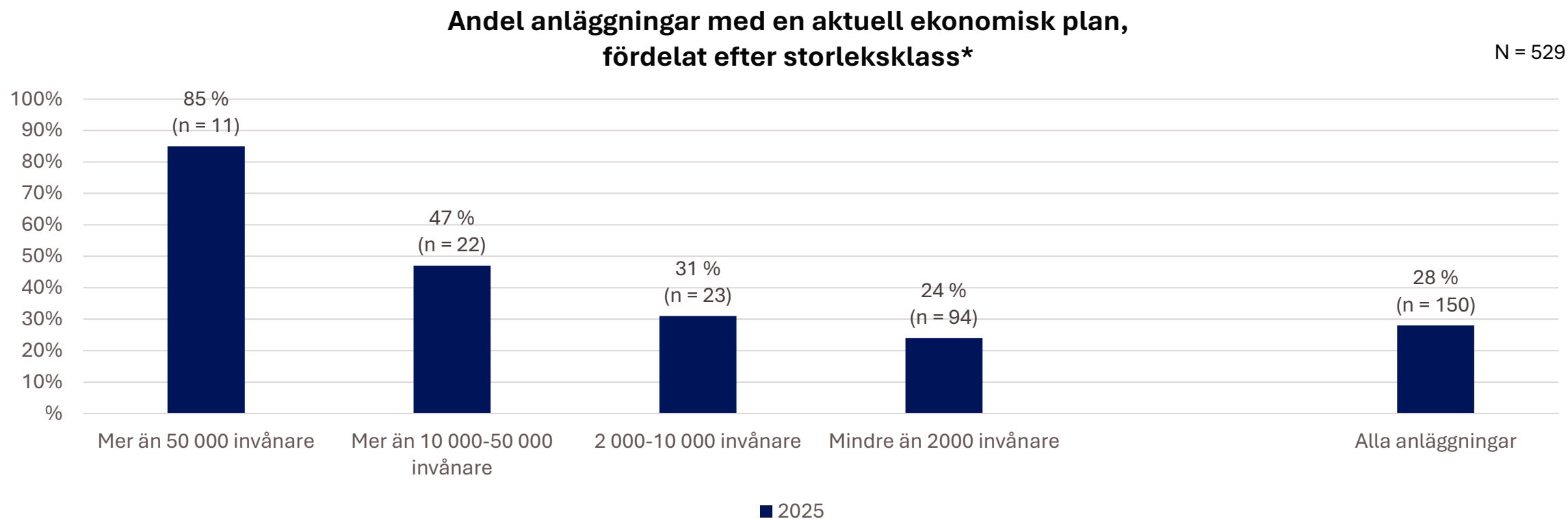
Hos 65 % av de anläggningarna som svarat har framtida investeringsbehov beaktats i grunderna för hur vattenavgifterna bestäms. Bland de större anläggningarna (över 10 000 kunder) var motsvarande andel 77 %. Det bör dock noteras att enkäten inte närmare definierade vad det innebär att framtida investeringsbehov har beaktats i vattenavgifterna.

Aktuell investeringsplan

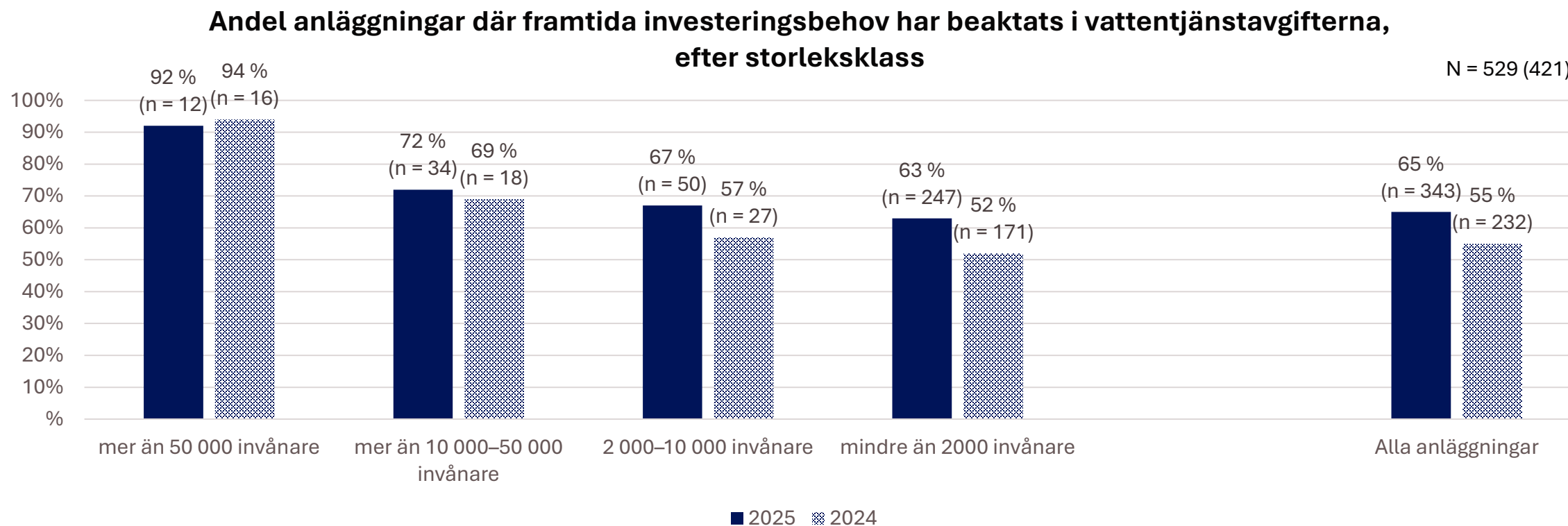
* År 2025 preciserades frågan genom att man efterfrågade om investeringsplanen var aktuell samt genom att definiera vad som avses med en investeringsplan.

Aktuell ekonomisk plan

*Tillagd som ny fråga år 2025.

Beaktande av investeringsbehov i vattentjänstavgifterna

Kunskapsbaserad ledning 1/2

En förutsättning för att utveckla verksamheten är att man har kunskap om nuläget. Betydelsen av kunskapsbaserad ledning blir därför allt viktigare. Kunskapsbaserad ledning är dock svårt att mäta direkt. Utgångspunkten är att resultaten från mätundersökningen om [investeringsplaner](#), [digitaliseringsplaner](#) samt användning av [cybermätaren](#) ger en bild av verksamhetskulturen för kunskapsbaserad ledning vid anläggningen.

Utöver dessa indikatorer granskas även [täckningsgraden](#) för uppgifterna i vattentjänsternas informationssystem samt de [tillsynsmöten](#) som livskraftcentralen ordnar tillsammans med kommunerna.

Av de svarande anläggningarna hade 19 % (26 %) upprättat en investeringsplan. Vid en granskning av svaren enligt anläggningarnas storleksklass framgår att en investeringsplan finns hos 60 % (84 %) av de anläggningar som betjänar fler än 10 000 invånare.

En digitaliseringsplan eller digital strategi finns hos endast 10 procent av de anläggningarna som svarade. Även bland de större anläggningarna, som betjänar över 10 000 invånare, har endast 30 procent en sådan plan eller strategi.

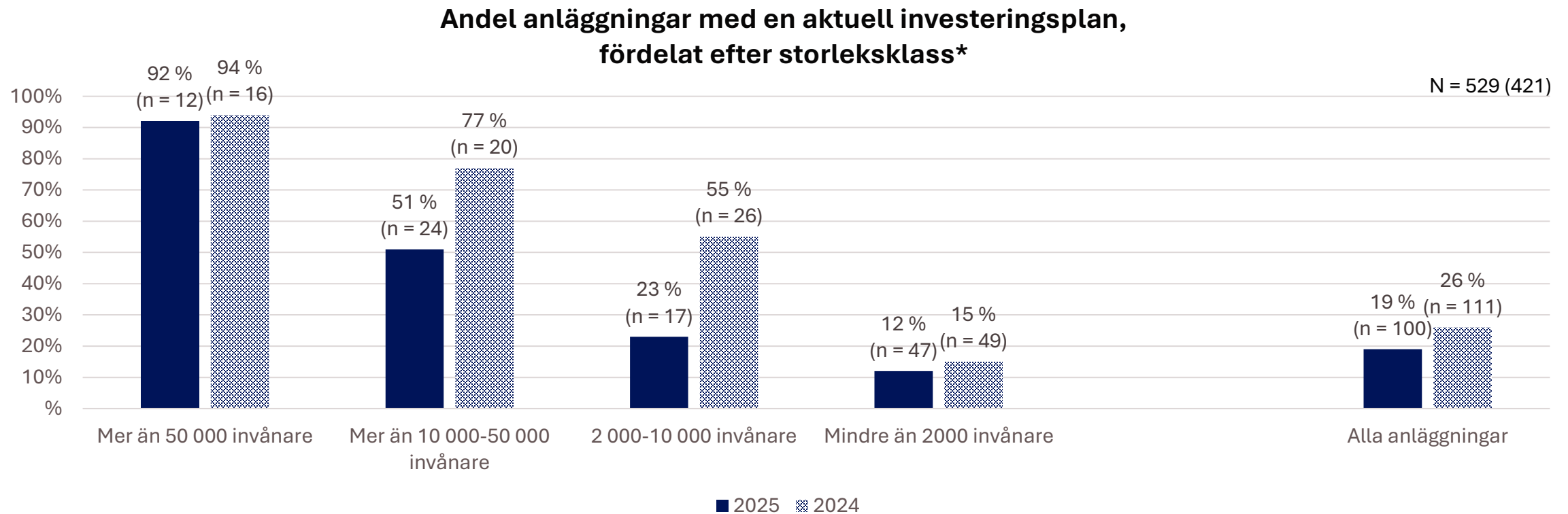
Endast 13 % (6 %) av de anläggningarna som svarade har genomfört en självbedömning av informationssäkerheten med hjälp av cybermätaren eller någon annan informationssäkerhetsrevision. Det bör dock noteras att cybermätaren har funnits tillgänglig endast i några år.

Kunskapsbaserad ledning 2/2

Informationssystemet för vattentjänster, VEETI, är avsett att stödja såväl den allmänna utvecklingen av vattentjänsterna som utvecklingen av anläggningarnas egen verksamhet. Vattentjänstanläggningarna är skyldiga att minst en gång per år rapportera uppgifter till VEETI om priserna för vattentjänsterna och grunderna för hur dessa bestäms samt de uppgifter som behövs för att beskriva vattentjänsternas effektivitet, kvalitet och lönsamhet. En av de indikatorer som används för att bedöma kunskapsbaserad ledning är täckningsgraden för uppgifterna i VEETI. Under 2025 skulle uppgifterna för år 2024 rapporteras. Av de kommunägda vattentjänst- och partianläggningarna samt övriga betydande anläggningar (t.ex. andelslag som ansvarar för anskaffning och distribution av kommunalt hushållsvatten) hade 95 % rapporterat sina uppgifter till VEETI. Bland övriga vattentjänst- och partianläggningar var motsvarande andel 74 %.

Livskraftscentralen (tidigare NTM-centralen) ordnar tillsammans med kommunerna tillsynsmöten om vattentjänster, där vattentjänsternas situation i kommunen behandlas bland annat utifrån uppgifter i VEETI. Mötena kan ses som en del av främjandet av kunskapsbaserad ledning, och antalet möten följs upp som en del av livskraftscentralens tillsynsprogram. Under perioden 2019–2025 har tillsynsmöten ordnats i 87 % av kommunerna.

Aktuell investeringsplan

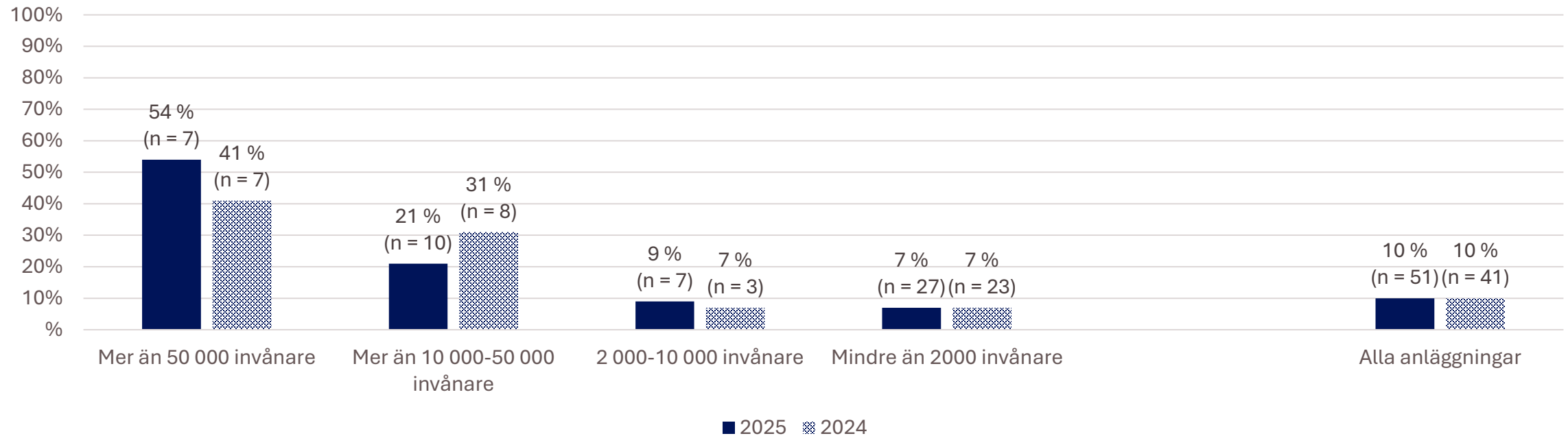

* År 2025 preciserades frågan genom att man efterfrågade om investeringsplanen var aktuell samt genom att definiera vad som avses med en investeringsplan.

Digitaliseringsplan eller digitaliseringsstrategi

Andel anläggningar med en digitaliseringsplan eller digitaliseringsstrategi, fördelat efter storleksklass

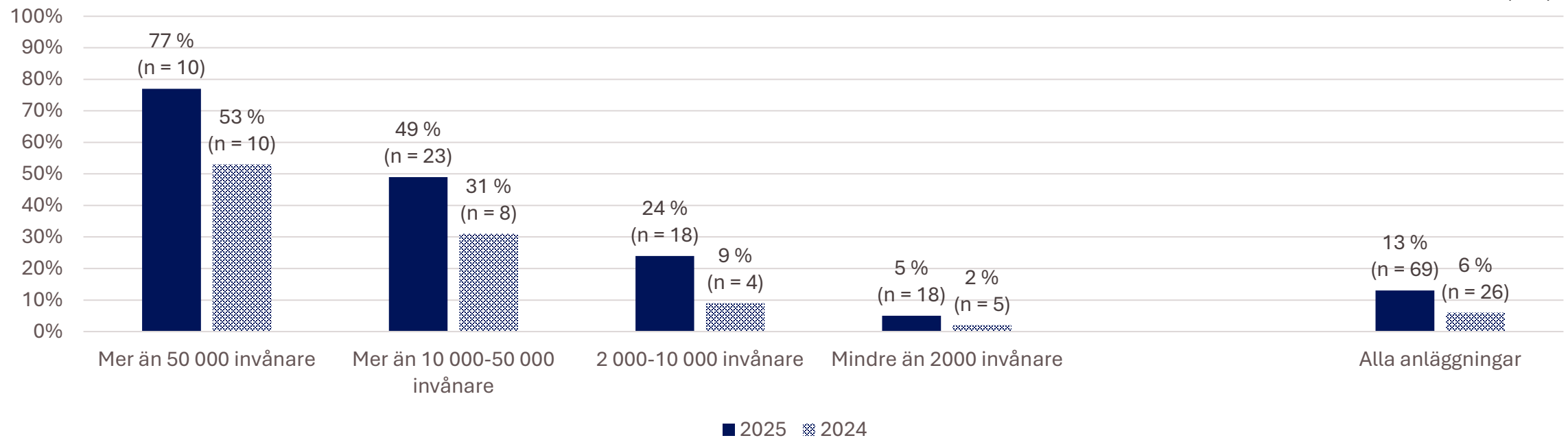
N = 529 (413)

Självbedömning av cybersäkerheten

Andel anläggningar som har genomfört en självbedömning av cybersäkerheten med hjälp av cybermätaren eller någon annan informationssäkerhetsrevision, fördelat efter storleksklass*

N = 529 (413)

* Frågan kompletterades med annan informationssäkerhetsrevision vid sidan av cybermätaren

En del av samhället

Livskraftscentralen

Häls- och miljöskydd

Tillförlitlighet och förmågan att hantera störningssituationer är nära kopplade till vattentjänsterna ur ett hälsoskyddsperspektiv. Av resultaten från enkäten granskas särskilt [antalet störningssituationsövningar](#). Av de svarande anläggningarna hade 41 % deltagit i minst en störningssituationsövning under det föregående kalenderåret.

Fem vattentjänstverk har anslutit sig till [Green Deal-åtagandet för avloppsvattenrening](#), som lanserades i oktober 2021. Åtagandet fokuserar på att minska belastningen av näringsämnen och skadliga ämnen från avloppsvatten till miljön.

[Aktualiteten hos skyddsplanerna för grundvattenområden i klass 1 och 1E](#) har betydelse både för hälso- och miljöskyddet. Ur vattentjänsternas perspektiv utgör skyddsplanerna och de åtgärder som ingår i dem en viktig del av riskhanteringen för råvattnet, både när det gäller att sammanställa information och att genomföra nödvändiga åtgärder.

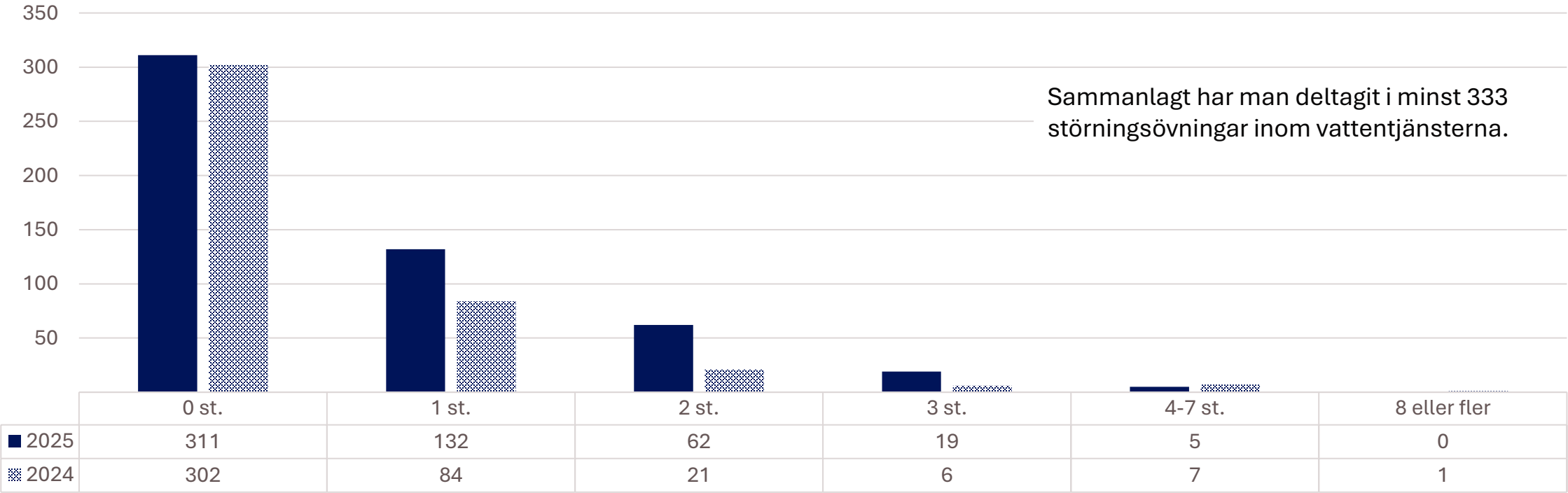
En aktuell skyddsplan finns för cirka 38 % av grundvattenområdena i klass 1 och 1E. I detta sammanhang bedöms skyddsplaner som är högst tio år gamla fortfarande vara aktuella. Det bör dock noteras att skyddsplanernas aktualitet inte direkt mäter hur väl grundvattenskyddet genomförs i praktiken. I samband med utarbetandet av regionala vattentjänststrategier har det identifierats att genomförandet av åtgärderna i skyddsplanerna ofta förblir begränsat.

Antal störningsövningar

Antalet störningsövningar som anläggningen har deltagit i under det senaste året

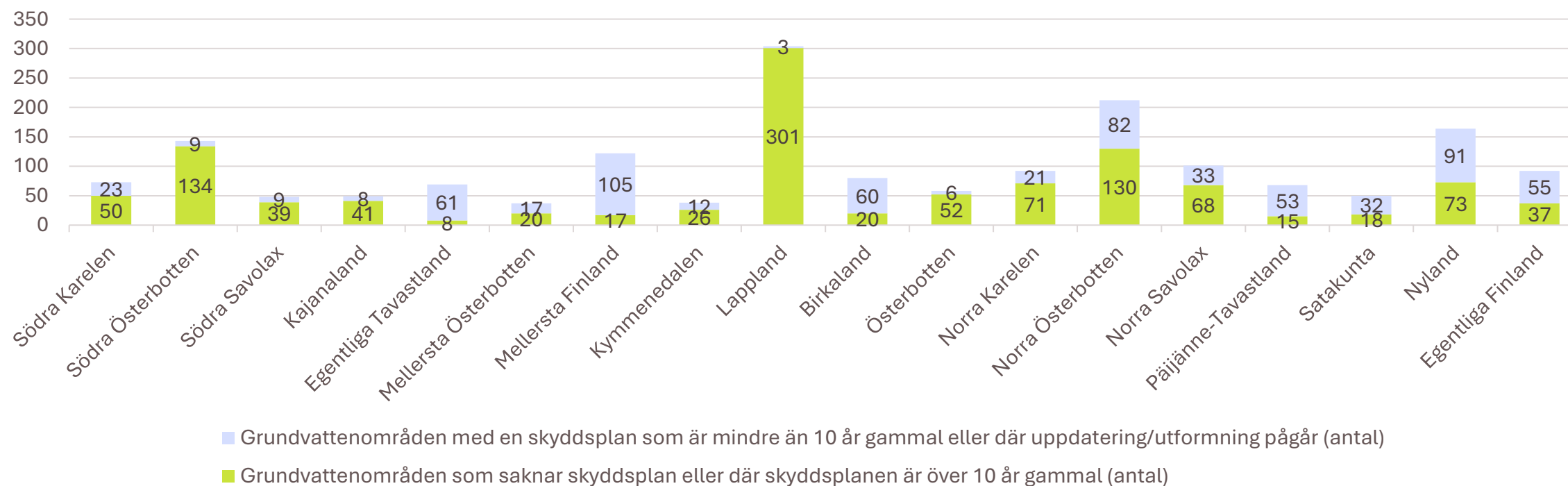
N = 529 (421)

Sammanlagt har man deltagit i minst 333 störningsövningar inom vattentjänsterna.

Aktualiteten av skyddsplanerna för grundvattenområden

Aktualiteten av skyddsplanerna för grundvattenområden i klasserna 1 och 1 E

Samhällelig uppskattning

Vattentjänsterna som en del av samhället granskas ur perspektivet samhällelig uppskattning. FCG Oy genomför årligen en [enkät om kommunaltekniska tjänster](#) riktad till kommunerna, där invånarnas uppfattningar om tjänsterna kartläggs. År 2025 genomfördes enkäten i 22 kommuner (år 2024 deltog 28 kommuner). Eftersom kommuner av olika storlek ingår kan resultaten anses ge en bild av den samhälleliga uppskattningen av vattentjänster även på riksnivå.

FCGs enkät om kommunaltekniska tjänster 2025: Enskilda frågor (skala 1 = mycket dålig ... 5 = mycket bra; förändringen jämfört med föregående mätning anges inom parentes)

- Kvaliteten på det vatten som levereras av vattenverket: **4,60** (+0,04) – I genomsnitt var 91 % av de svarande nöjda och 4 % missnöjda med kvaliteten på dricksvattnet.
- Avloppsreningsverkens funktion: **4,35** (+0,04) – I genomsnitt var 86 % av de svarande nöjda och 2 % missnöjda med avloppsreningsverkens verksamhet.
- Vattentjänsternas kundservice: **3,87** (+0,04) – I genomsnitt var 66 % av de svarande nöjda och 7 % missnöjda med vattentjänsternas kundservice.
- Vattentjänsternas information: **3,69** (+0,13) – I genomsnitt var 60 % av de svarande nöjda och 14 % missnöjda med hur vattentjänsternas information fungerar i allmänhet.
- Vattentjänsternas information vid störningssituationer: **3,71** (+0,13) – I genomsnitt var 60 % av de svarande nöjda och 15 % missnöjda med informationen från vattentjänsterna vid störningssituationer.

Ansvarsfullhet, energimedvetenhet och resurseffektivitet

Ansvarsfullhet inom vattentjänster kan förstås på många olika sätt. I en bred bemärkelse kan man anse att merparten av de variabler som behandlas i denna rapport, och den helhetsbild som de tillsammans skapar, ger en uppfattning om ansvarstagandet inom de finländska vattentjänsterna.

Ansvarsfullhet var huvudtemat för genomförandet av vattentjänststrategierna under 2025. Inom ramen för temat ordnas workshoppar i slutet av 2025 och i början av 2026. Utifrån dessa workshoppar byggs en gemensam och fördjupad förståelse för hur ansvarsfullhet kan omsättas i praktiken inom vattentjänsterna. Med stöd av detta arbete kan det även utvecklas indikatorer för uppföljning av ansvarsfullhet.

Främjandet av klimatneutralitet och cirkulär ekonomi inom vattentjänsterna har undersökts inom Finlands miljöcentrals projekthelhet *Vesihuki*. Utifrån resultaten kommer nya frågor att läggas till i indikatorenkäten. Genom dessa frågor ska man framöver indirekt kunna bedöma hur vattentjänstverken främjar energikloket och resurseffektivitet.

Sammanfattning

Livskraftscentralen

Sammanfattning 1/3

På en allmän nivå kan det konstateras att de finländska vattentjänsternas tillförlitligheten är på en hög nivå och kvaliteten på vattentjänsterna är hög. Enligt den tillförlitlighetsklassificering som genomfördes 2025 hör över hälften av det levererade hushållsvattnet till den högsta tillförlitlighetsklassen A, medan endast cirka 10 % av vattenvolymen hör till den lägsta klassen 0.

Sammantaget väcker dock de resultat som behandlas i denna rapport frågor om tillförlitligheten på längre sikt. Personalresurserna vid anläggningarna förefaller vara mycket begränsade. Under normala förhållanden fungerar vattentjänsterna väl och håller hög kvalitet, men frågan är om tjänsterna kan tryggas även vid störningssituationer. Det kan också ifrågasättas om det med nuvarande resurser finns tillräcklig kapacitet att utveckla verksamheten och möta förändringar i omvärlden. Detta syns bland annat i hur få anläggningar som har upprättat en digitaliseringsplan. Därtill satsas relativt begränsade resurser på kompetensutveckling. Av de svarande anläggningarna hade tyvärr endast en mindre andel deltagit i störningssituationsövningar under det senaste året.

Sammanfattning 2/3

Enligt den reform av lagen om vattentjänster som trädde i kraft i början av 2026 ska vattentjänstverken utarbeta en egendomsförvaltningsplan inom två år från lagens ikraftträdande. I mätundersökningen har tillståndet för anläggningarnas egendomsförvaltning kartlagts indirekt genom frågor om aktuella investerings- och ekonomiplaner, som utgör centrala delar av egendomsförvaltningen. Av de svarande anläggningarna hade 19 % en aktuell investeringsplan och 28 % en aktuell ekonomisk plan. Vid en granskning enligt anläggningarnas storleksklass framgår att 60 % av de svarande anläggningar som betjänar fler än 10 000 invånare hade en investeringsplan och 55 % en ekonomisk plan. Det återstår alltså fortfarande arbete innan målen för egendomsförvaltningen uppnås.

Det är beklagligt att relativt få anläggningar bedriver överkommunalt samarbete och att andelen kommuner som omfattas av en gällande och aktuell regional generalplan för vattentjänster kunde vara högre. Positivt är att andelen gemensamma störningssituationsövningar har ökat. Det förefaller dock finnas ett behov av att utveckla ett närmare samarbete.

Resultaten visar också på betydande skillnader mellan olika anläggningar. På en övergripande nivå har större anläggningar bättre resurser till sitt förfogande och verksamheten är mer systematiskt planerad.

Sammanfattning 3/3

I denna rapport har målsättningen varit att ge en övergripande bild av nuläget inom de finländska vattentjänsterna. Resultaten används bland annat för att främja och styra genomförandet av de regionala vattentjänststrategierna. Eftersom detta är den andra rapporten i ordningen är det ännu inte möjligt att analysera utvecklingstrenderna med någon större precision.

Den mätundersökning som ligger till grund för rapporten är avsedd att genomföras årligen även framöver, vilket kommer att möjliggöra jämförelser mellan olika år. I takt med att kvaliteten och omfattningen av de uppgifter som erhålls från informationssystemet för vattentjänster, VEETI, förbättras kommer det också att vara möjligt att få allt mer detaljerad information om utvecklingen inom de finländska vattentjänsterna. Mätundersökningen kommer dessutom att vidareutvecklas i takt med att kunskapen om exempelvis hållbarhet och ansvarsfullhet inom vattentjänsterna fördjupas.

Ytterligare information om tillståndet inom de finländska vattentjänsterna finns i de offentliga rapporter som baseras på uppgifter insamlade via informationssystemet för vattentjänster, VEETI (på finska): <https://vesi.fi/aineistopankki/vesihuoltolaitosten-raportteja/>

Livskraftscentralen